

panorama wałbrzyska

www.walbrzych.naszemiasto.pl

Nr 40

WAŁBRZYCH

**SENIORALIA 2025
PEŁNE ATRAKCJI.
WIEDZĄ, ŻE
PRAWDZIWA
MŁODOŚĆ
MIESZKA
W SERCU**
str. 4

JAKA BYŁA LEGENDA ESTRADY?

Powstaje film o divie - Violetcie Villas

Zakończył się pierwszy etap zdjęć do długo wyczekiwanego filmu o Violetcie Villas, legendarnej postaci polskiej, ale również międzynarodowej sceny muzycznej.

Główną rolę w opowieści o legendarnej piosenkarce, kompozytorce i autorce tekstów, związanej przez lata z Lewinem Kłodzkim zagra znakomita Sandra Drzymalska, która ostatnio błyszczy na kinowych ekranach („Simona Kossak”, „Biała odwaga”).

str. 8-9

Lewin Kłodzki. Małe miasteczko na Dolnym Śląsku, przy granicy z Czechami. Piąty grudnia 2011 roku, poniedziałek, późny wieczór. Elżbieta Bu-

dzyńska, która mieszka z Violetką Villas w domu tuż przy ruchliwej drodze do przejścia granicznego wzywa karetkę. Villas źle się czuje. Bardzo źle.

Pomoc dociera za późno. Lekarzom nie udaje się uratować gwiazdy, u której stóp przed laty leżały Las Vegas, Paryż, Chicago, Nowy Jork i cała Polska.

Liege. Belgia. Rok przed II wojną światową w rodzinie Cieślaków - polskich górników - przychodzi na świat Violetta. Ojciec nie chce się zgodzić, by

córka nazywała się finezyjnie. W urzędzie w rubryce „imię i nazwisko” wpisuje swoje „Czesława Cieślak”. Violetta Villas pojawi się później. ©

SŁUŻBA ZDROWIA

Szpital położniczy ma nowy budynek. By po ludzku rodzić, ale też rozmawiać o problemach **str. 3**

INWESTYCJA

Będziemy mieli w Wałbrzychu ekologiczne ciepło. I kaloryfery gorące przez cały rok! **str. 5**

PROFILAKTYKA ZDROWOTNA

Skorzystajmy z oferty Różowego Października. To mądra akcja. Ma na celu rozbudzenie świadomości kobiet o raku piersi **str. 7**

Nr ISSN 2082-8446
Nr indeksu 272663

Grzegorz
Tabasz

Czekam na pełnię, bo przyjdą z nią rydze

Co prawda Święto Rydza już się odbyło, ale dla mnie rydze dopiero będą. Nadchodzi pełnia Księżycy na przełomie września i października plus sporo deszczu. Ma być jeszcze ciepło, więc rydze będą. Najbardziej rydzodajne są głębokie parowy z płynącą na dnie strużką wody. W takich miejscach na stromych ścianach rydze można ścinać nierzadko, a zbieracze rzadko tam zaglądają, bo woła wygodnie spacerować po bardziej płaskiej powierzchni.

Uwielbiam rydze każdej odmiany, choć w mojej okolicy nie znajdują najpyszniejszych rydzów sosnowych, a tylko te, które rosną pod świerkami i bukami. To nieco gorszy sort, ale cóż, na dalsze wyprawy nie mam czasu. Cieszą mnie te, które znajduję.

Rydze zawsze rosną stadami. Pomyłka prawie wykluczona, bo nie mają trujących odpowiedników (tylko mleczał włośnianka, ale to żaden problem). Nie ja jeden znam przepis na rydze, więc w lesie nie będę sam. Ludzi będzie jak mrówek, ale nie ma takiej opcji, by wszystkie grzyby zostały zebrane co do jednego. Pojemny kosz czeka w bagażniku samochodu. Ubranie zdatne do biegania po lesie też. Najprzyjemniejsze jest zbieranie rydzów, zaś ich dalsza obróbka nieco pracochłonna. Kto lubi minimalizm, niechaj rzuci rydze na patelnię. Palce lizać! Dla konserwistów na wypadek obfitych zbiorów polecam rydze kiszzone.

Degustacja rydzów - w każdej postaci! - to kulinarna poezja. Pasują zarówno do wykwintnych dań, jak też jako dodatek do szybkich przekąsek. Rydze nigdy mnie nie zawiodły. Więc teraz ja nie chcę zawieść ich! ©

GLUSZYCA

Seniorzy i dzieci usiedli do planszówek

W Głuszycy starsi i dzieci bawili się wspólnie podczas Festiwalu Gier Planszowych i Podwórkowych. Do zabawy zaproszono wszystkie pokolenia mieszkańców. Rozgrywano partie gier, które starsi jeszcze pamiętają, a dzieci często dopiero poznają. Imprezę zorganizowano w hali sportowej Szkoły Podstawowej nr 2 w Głuszycy i na terenie przy szkole.

- Uczestnicy mieli okazję wspólnie spędzić czas przy różnorodnych grach: od tradycyjnych zabaw podwórkowych po planszówki, rozwijające kreatywność i logiczne myślenie. Wydarzenie sprzyjało integracji międzypokoleniowej, rozwijało umiejętności komunikacyjne, współpracę i empatię, a także promowało bezpieczne, bezalkoholowe formy spędzania wolnego czasu - informują w Głuszycy. PG

MIEROSZÓW

Pamięć o Sybirakach wciąż jest żywa

W Mieroszowie tradycyjnie pamiętano o Polakach, zesłanych na Syberię po agresji sowieckiej na nasz kraj we wrześniu 1939 roku. W rocznicę napadów uroczystość złożono kwiaty przy tablicy pamiątkowej na otwartym dwa lata temu Skwerze im. Sybiraków.

W wydarzeniu wzięli udział między innymi: An-

drzej Lipiński - burmistrz Mieroszowa oraz Waclaw Kwieciński - prezes Związku Sybiraków. Wspomniano o wydarzeniach sprzed 86 lat.

Nadzieję na utrwalanie i przekazywanie pamięci o nich daje fakt, że na uroczystości zjawili się maluchy z przedszkola w Mieroszowie. Paweł Gołebowski

Stadion rośnie, jak na drożdżach

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Trwa remont stadionu na Nowym Mieście w Wałbrzychu. Ekipy montują zadaszenie trybun, będą też instalować krzeselka i siaczkę. Kiedy koniec prac?

Stadion na Nowym Mieście przechodzi kapitalny remont, który miał się zakończyć w październiku tego roku. Wiadomo już, że obiekt zostanie oddany do użytku wiosną przyszłego roku. Jak informuje Urząd Miasta w Wałbrzychu, z powodu problemów z ukształtowaniem terenu i skarpy. Zajrzeliśmy na budowę obiektu.

Obecnie ekipa budowlanców, pracujących na terenie Stadionu Górnika na Nowym Mieście zajmuje się montażem zadaszenia trybun.

- Trwają prace. Ta konstrukcja jest imponująca i waży około 30 ton. A zarys tego, jak będzie wyglądała, już widać. Czekamy na krzeselka, które są produkowane pod wymiar. Myślę, że zostaną zamontowane w ciągu kilku najbliż-

szych tygodni - mówi nam Kacper Nogajczyk, zastępca prezydenta Wałbrzyska.

Jak dodaje, przed ekipą budowlanców także stabilizacja murawy, pod którą trzeba będzie wylać asfalt.

- Sianie trawy przewidujemy jednak raczej wiosną przyszłego roku. Zdaniem specjalistów, aby mogło się to odbyć, co najmniej przez kilka dni musiałyby się utrzymywać temperatury powyżej 8 stopni C, a w listopadzie raczej trudno o taką pogodę - zaznacza wiceprezydent Nogajczyk.

Kiedy już wszystko będzie gotowe, łącznie z tartanową bieżnią, przyjdzie pora na odbiory, które potrwać kilka tygodni.

- Będą konieczne wizyty inspektorów Polskiego Związku Piłki nożnej i Polskiego Związku Lekkiej Atletyki. Taka procedura zwykle trwa kilka tygodni - wyjaśnia Kacper Nogajczyk.

Jak dodaje, całość - łącznie z odbiorami - powinna być gotowa wiosną przyszłego roku. Koszt przebudowy stadionu ma się zamknąć kwotą około 42 mln zł. ©

WAŁBRZYCH

Dwie panie wstąpiły w szeregi policji

W szeregi Komendy Miejskiej Policji w Wałbrzychu wstąpiły dwie nowe policjantki. Teraz będą stały na straży bezpieczeństwa mieszkańców miasta. Podczas ceremonii wypowiedziały słowa roty ślubowania.

W uroczystości wzięł udział pierwszy zastępca komendanta miejskiego policji w Wałbrzychu mł. insp. Janusz Kozendra. W swoim wystąpieniu podkreślił, jak odpowiedzialną i wymagającą, ale jednocześnie satysfakcjonującą drogę zawodową wybrały młode policjantki. Za-

znaczył również, że służba w policji to nie tylko obowiązek, ale także możliwość niesienia pomocy, budowania zaufania społecznego i realnego wpływu na bezpieczeństwo lokalnej społeczności. Zapewnił, że każdy dzień w tej formacji to nowe wyzwania i okazja do rozwoju osobistego oraz zawodowego.

W Komendzie Miejskiej Policji w Wałbrzychu czekają obecnie cztery wolne etaty. Jeszcze w tym roku odbędą się trzy nabory do służby w policji. Adrianna Szurman

BEZPIECZNA DROGA DO SZKOŁY

Policjanci z Komendy Miejskiej w Wałbrzychu odwiedzili Szkołę Podstawową nr 5 w Boguszowie-Gorcach i prowadzili tam zajęcia z dziećmi z pierwszych klas. Spotkanie zorganizowano w ramach akcji „Bezpieczna droga do szkoły”. Funkcjonariusze nie ograniczyli się do wykładu w szkolnej sali - wyszli z dziećmi na ulicę. Maluchy mogły w praktyce sprawdzić, jak bezpiecznie przechodzić przez jezdnię i korzystać z przejść dla pieszych. Goście wręczyli też dzieciom upominki - elementy odblaskowe, które pomogą im być widocznymi na drodze. Nad całością czuwał wyjątkowy gość - policyjna maskotka Komisarz Lew. PG

SŁUŻBA ZDROWIA SZPITAL POŁOŻNICZY MA NOWY BUDYNEK ZA 6,3 MLN ZŁ

Po ludzku rodzić, ale też rozmawiać o problemach

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Szpital Ginekologiczno-Położniczy w Wałbrzychu powiększył się o nowy budynek. Będzie też więcej sal dla pacjentek.

W piątek, 26 września, personel i pacjentki Szpitala Ginekologiczno-Położniczego w Wałbrzychu przeżywali uroczysty moment. Po kilku latach od przejścia budynku po byłym żłobku włączono go w strukturę szpitala i oddano do użytku. W pięknych, zabytkowych wnętrzach będzie działała administracja, a przestrzenie, które dotychczas zajmowała, zostaną przeznaczone na sale dla pacjentek i ich rodzin. Powstaną nawet nowe sale wycchnię dla pacjentek onkologicznych.

Remont pod nadzorem konserwatora zabytków

To bardzo ważna chwila dla Specjalistycznego Szpitala Ginekologiczno-Położniczego im. E. Biernackiego. Dzięki wysiłkowi dyrekcji i staraniom wielu ludzi najpierw udało się przejść od gminy Wałbrzych zabytkowy budynek po byłym żłobku na Nowym Mieście, a następnie zdobyć dofinansowanie na jego adaptację i wyposażenie. Efekt robi imponujące wrażenie, a wszystko pachnie jeszcze nowością.

Co istotne, prace były prowadzone pod czujnym okiem konserwatora zabytków. Na uroczyste otwarcie zaproszono wielu znamienitych gości, wśród nich członka zarządu województwa dolnośląskiego Jarosława Rabczenko i radnych sejmiku, związanych z Wałbrzychem - dr Mirosława Lubińskiego i Piotra Kraczkowskiego, władze miasta, w tym wiceprezydentów Annę Elżbieta-Stec i Kacpra Nogajczyka, a także dyrektorkę Szpitala im. Sokołowskiego w Wałbrzychu Jolantę Królak i wiele innych, jak choćby profesora Sławomira Suchockiego, od lat związanego z wałbrzyskim szpitalem.

- To ważna dla nas chwila - przyznaje Elżbieta Ponczkowska, dyrektorka Szpitala Ginekologiczno-Położniczego.

Jak podkreśla, droga do sukcesu była długa i niełatwa. Ale smakuje wyborem!

Otwarcie nowego biurowca wałbrzyskiego szpitala ginekologiczno-położniczego.

Prace w zabytkowych, 100-letnich wnętrzach były prowadzone pod czujnym okiem konserwatora zabytków.

- W kwietniu 2021 roku za 858,5 tysięcy złotych nabyliśmy budynek o powierzchni 500 m kw. To gmach z historią, który został zbudowany w latach 30. XX wieku. Mamy informację, że mógł powstać między 1924 a 1926 rokiem, czyli mniej więcej wtedy, kiedy wzniesiono główny budynek szpitala. Wcześniej był tu żłobek miejski, a teraz będzie biurowiec administracji naszego szpitala - mówi dyrektorka Ponczkowska.

Oprócz stref dla pacjentek, w szpitalu mają powstać strefy wytchnienia. To intymne przestrzenie dla pacjentek onkologicznych.

Dostali potężną dotację z Urzędu Marszałkowskiego

Łączna wartość inwestycji wyniosła 6,3 mln zł. Na tę kwotę składa się wyposażenie, modernizacja i zagospodarowanie infrastruktury. Inwestycja mogła być realizowana dzięki dotacji z Urzędu Marszałkowskiego w wysokości blisko 5 mln zł.

- Część odzyskanej przestrzeni po przenosinach administracji chcemy dedykować dla kolejnych węzłów sanitarnych. To ważne, aby podnosić komfort pobytu. Mamy XXI wiek, więc te sanitariaty są niezwykle istotne. Umożliwiamy naszym pacjentkom wspólne porody z małżonkiem, ale także możliwość pobytu na oddziale przez cały okres hospita-

lizacji. Tak by mogli się cieszyć nowo narodzonym maleństwem i wzajemnie wspierać, a przede wszystkim zapewnić mamie psychiczny komfort - podkreśla pani dyrektorka.

Będą nawet intymne strefy wytchnienia

Zaznacza, że oprócz stref dla pacjentek, w szpitalu mają powstać intymne strefy wytchnienia.

- Do tej pory mieliśmy kłopot i musieliśmy wykazać dużo starań, by rozmowy na najtrudniejsze tematy z pacjentkami onkologicznymi odbywały się w odpowiednich warunkach. To musi być intymna przestrzeń. To są tematy z pogranicza psychologii i medycyny, nie można tego załatwić na korytarzu. Wymaga to godnej oprawy, żeby nikt nam nie przeszkadzał, żeby pacjentka mogła ochłonąć i nabrać wiary w siebie, by dalej walczyć z najtrudniejszą chorobą, czasem śmiertelną - zaznacza dyrektor ds. medycznych dr Roman Puskarz.

Marzą o rozwoju wąskich specjalizacji

Podkreśla, że szpital chce rozwijać dziedziny, związane i pokrewne z ginekologią oraz położnictwem, czyli onkologią ginekologiczną, uroginekologią i perinatologią. Są to wąskie specjalizacje medyczne, na które szpital również potrzebuje odpowiedniej przestrzeni. ©©

Radni przegłosowali umorzenia czynszów

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Rada Miejska podjęła uchwałę w sprawie umorzeń zaległości czynszowych. Na tę decyzję czekało wielu mniej zamożnych wałbrzyszan.

To już właściwie pewne - w Wałbrzychu ruszy w październiku program umorzeń zaległości czynszowych w mieszkaniach komunalnych. Na sesji Rady Miejskiej w czwartek, 25 września, przegłosowano uchwałę w tej sprawie.

Opozycja miała wątpliwości

Co prawda radni Prawa i Sprawiedliwości, którzy są w Wałbrzychu w opozycyjnej mniejszości, mieli wątpliwości, czy taki program jest właściwym rozwiązaniem (chodziło im głównie o kryteria oceniania dłużników), ale nie miało to wpływu na wynik głosowania.

- Bywa przecież, że starsi, skromnie żyjący ludzie ciążą groźne, żeby zapłacić czynsz. A trzydziestolatki mają to gdzieś, wydają pieniądze na inne rzeczy, bo i tak przyjdzie pora, że dług czynszowy będą mieli umorzony - mówił m.in. radny Rafał Kiercz.

Padły też zarzuty, że ktoś te straty będzie musiał pokryć.

Skarbniczka miasta Katarzyna Jarocka wyjaśniła, że to nie strata, a zysk. Bo przecież jak ktoś w końcu zapłaci, to do budżetu miasta zyska.

Miasto wyciąga rękę do dłużników

Program zakłada z grubsza, że każdy, kto ma dług czynszowy wyższy niż 6 tys. zł, będzie mógł do końca roku wpłacić 15 procent wartości zadłużenia. Jeśli później będzie płacił czynsz regularnie przez 12 miesięcy, to uzyska całkowite umorzenie.

Prezydent Wałbrzycha Roman Szelemej wyjaśniał podczas sesji, że program zaproponował głównie z myślą o ludziach młodych. O takich, którzy mieli kiedyś problem z finansami, ale teraz mogliby płacić, czy na przykład starać się o nowe, komfortowe mieszkanie komunalne, lecz zadłużenie nie mają takiej możliwości.

- Jest w Wałbrzychu grono osób, dla których obciążenie zadłużeniem, często nie przez nich wywołane, stanowi tak duży ciężar, że całe ich życie i perspektywy normalnego funkcjonowania są zaburzone - mówił wóldar miasta.

Dodał też, że miasto wyciąga do takich ludzi rękę.

Zaproponowane działanie nie jest w Wałbrzychu żadnym novum. W poprzednim programie w 2022 roku po spłaceniu zadłużenia czynsz zaczęły systematycznie płacić 103 osoby - z ponad 170. Tylko w przypadku 13 osób program był nieskuteczny.

Obecnie zadłużenie czynszowe wałbrzyszan w lokalach komunalnych sięga w sumie 150 mln złotych. ©©

GŁUSZYCA

Rajd miłośników wojskowych klimatów

W Głuszyca odbył się IV Dolnośląski Rajd Weteranów Działań Poza Granicami RP. Imprezie towarzyszyły liczne atrakcje, m.in. pokazy sprzętu wojskowego i broni. Były też dmuchańce i dobre jedzenie. Wszystkie atrakcje czekały na terenie Muzeum Inżynierii i Techniki Motoryzacji.

Marsz wystartował w godzinach porannych, a uczestnicy musieli przejść trasę, liczącą 17 km i wiodącą do Podziemnego Miasta Osówka. Taki wyczyn to gratka dla miłośników militariów.

Na miejscu pojawili się m.in. burmistrz gminy Głuszyca Roman Głód oraz posłanka Sylwia Bielawska. ADA

Prawdziwa młodość mieszka w sercu

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Senioralia w Wałbrzychu wystartowały. Zaczęły się kolorowym, uśmiechniętym korowodem przed Ratuszem. A zakończą Wielkim Balem Seniorów.

Senioralia 2025 w Wałbrzychu rozpoczęły się 26 września kolorową zbiórką pod Urzędem Miasta. Dzieje się tak każdego roku.

Objęli rządy w mieście

Prezydent Roman Szelemej przekazał seniorom klucze do miasta i tym symbolem rozpoczęło się świętowanie, które potrwa do 26 października. Seniorzy objęli „rządy” w Wałbrzychu - podobnie, jak wcześniej studenci. Finałem będzie Wielki Bal Seniorów. Jak przekazują przedstawiciele władza miasta, Senioralia w Wałbrzychu to dowód, iż wiek to tylko liczba, a prawdziwa młodość mieszka w sercu.

Przed Ratuszem seniorzy pokazali, że bawić się potrafią. Były pokazy taneczne i mnóstwo śmiechu. Efektownym za-

W Wałbrzyskim Centrum Seniora kilkadziesiąt osób wspaniale bawiło się przy muzyce.

kończeniem imprezy był wspólny polonez, który poprowadziła Anna Elżbiaciak-Stec, zastępczyni prezydenta Wałbrzycha.

Dla każdego coś interesującego

Podczas wałbrzyskich Senioraliów zaplanowano: warsztaty, prelekcje, spotkania inte-

gracyjne, koncerty, festiwale, dyskotekę, spotkania edukacyjne i wielki bal. To okazja, by wyjść z domu, spotkać się z innymi seniorami i aktywnie, a przede wszystkim ciekawie spędzić czas.

Jednym z pierwszych wydarzeń Wałbrzyskich Senioraliów 2025 była Dyskoteka Seniora. W sobotę, 27 września, w Wał-

brzyskim Centrum Seniora przy ul. Kubackiego 3 w dzielnicy Nowe Miasto kilkadziesiąt osób bawiło się wspaniale przy muzyce.

A w Wałbrzyskim Centrum Seniora przy ul. Kubeckiego 3 zorganizowano wystawę prac seniorów. Powstały podczas organizowanych specjalnie dla nich zajęć. Są tam prace pla-

styczne, między innymi: piękne obrazy, wykonywane różnymi technikami, coś wyzywającego, robionego szydełkiem czy na drutach, specjalnie ozdobiona ceramika. Najlepiej przyjść tam i zobaczyć na własne oczy. Wystawa potrwa kilka dni. Jeśli komuś coś spodoba się, będzie mógł to kupić.

Będą się bawili do ostatniej niedzieli października

Co jeszcze będzie się działo podczas XI Wałbrzyskich Senioraliów?

* 7-9 października - warsztaty w ramach programu „Bezpieczny Senior”.

* 17 października - muzyka filmowa w Filharmonii Sudeckiej.

* 23 października - obchody 15-lecia Stowarzyszenia „Radość Życia”.

* 26 października - wielki bal seniorów.

Wszystkie imprezy są oczywiście bezpłatne i ogólnodostępne. Trwa także plebiscyt „Anioł Wałbrzyskich Seniorów” - zgłoszenia do 9 października na: stradosc.zycia@gmail.com.

Dlaczego aktywność seniorów jest ważna?

Polskie społeczeństwo nieuchronnie się starzeje - według szacunków, do 2050 roku aż 40 proc. Polaków będą stanowiły osoby w wieku powyżej 60 lat. Niesie to ze sobą poważne wyzwania dla ochrony zdrowia.

Bardzo ważną rolę w zapobieganiu chorobom wieku starczego oraz ogólnej poprawie jakości życia seniorów pełni aktywność fizyczna. Siedzący tryb życia ma bardzo negatywny wpływ na zdrowie osób w każdym wieku, w tym seniorów. Niekorzystnie działa na większość układów oraz narządów organizmu, kluczowych do utrzymywania samodzielności oraz niezależności w wykonywaniu zwykłych, codziennych czynności. Brak aktywności fizycznej upośledza układy krążenia i oddechowy, powoduje postępującą niesprawność układu ruchu, negatywnie wpływa na poziom cukru we krwi oraz poziom ciśnienia tętniczego, powoduje wzrost stężenia złogów cholesterolu, zaburza gospodarkę mineralną i wywołuje wiele innych niekorzystnych zmian w organizmie. ©

Dziki na Europejce i... kolizja gotowa

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Do groźnego zdarzenia doszło 26 września na obwodnicy Wałbrzycha. Na Europejce zderzyły się dwa samochody, prowadzone przez kobiety.

48-latką, która jechała z przodu, musiała gwałtownie hamować, bo na drogę wyszło stado dzików. Wtedy w tył jej pojazdu uderzyła inna kierująca w wieku 32 lat. Sprawczyni wypadku została ukarana mandatem w wysokości 1,5 tys. zł.

Starsza kobieta, prowadząca osobowe renault skarżyła się na ból kręgosłupa. Została przewieziona do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w Wałbrzychu. Na szczęście nie stwierdzono u niej poważnych obrażeń ciała.

Policjanci apelują o ostrożną jazdę i dostosowanie prędkości do warunków na drodze. Trzeba się liczyć z tym, że dzikie zwierzęta pojawiają się na drodze w tej okolicy, o czym informują znaki drogowe.

- W tej sytuacji winna jest kobieta, która nie zachowała

odpowiedniej odległości i uderzyła samochodem w tył gwałtownie hamującego pojazdu. Policjanci ustalają, czy był to wypadek, czy tylko kolizja. Wszelkie będzie zależało od końcowej diagnozy lekarskiej w sprawie obrażeń 48-latkę - powiedziała nam Agnieszka Głowacka-Kijek z wałbrzyskiej policji.

Kilka dni wcześniej na Europejce doszło do innego wypadku. Jego powodem była niewłaściwa zmiana pasa ruchu przez kierującego osobówką. ©

Dziki na drodze - w efekcie dwa auta uszkodzone.

Czemu służyły bunkry, ukryte w środku lasu?

Elżbieta Węgrzyn
Góry Wałbrzyskie

Odważymy betonowe bunkry i ruiny w środku lasu na stoku Dłużyny w Górach Wałbrzyskich. Co tutaj było?

W wolne, pogodne dni wiele osób ma ochotę podziwiać rozległą panoramę gór. Ruszają więc w Góry Wałbrzyskie oraz Kamienne i zwiedzają okolice Wałbrzycha. Kusi ich m.in. platforma widokowa na zbieżności Dłużyny (685 m n.p.m.) w Górach Wałbrzyskich.

Wycieczkę na Dłużynę można połączyć z wejściem na sąsiednie szczyty, spacerem do innych ciekawych miejsc, jak Dolina Szwajcarska, albo wyprawy szlakiem rycerzy rabusiów, czyli na Górę Zamkową (616 m n.p.m.) z ruinami średniowiecznej warowni - Zamku Nowy Dwór.

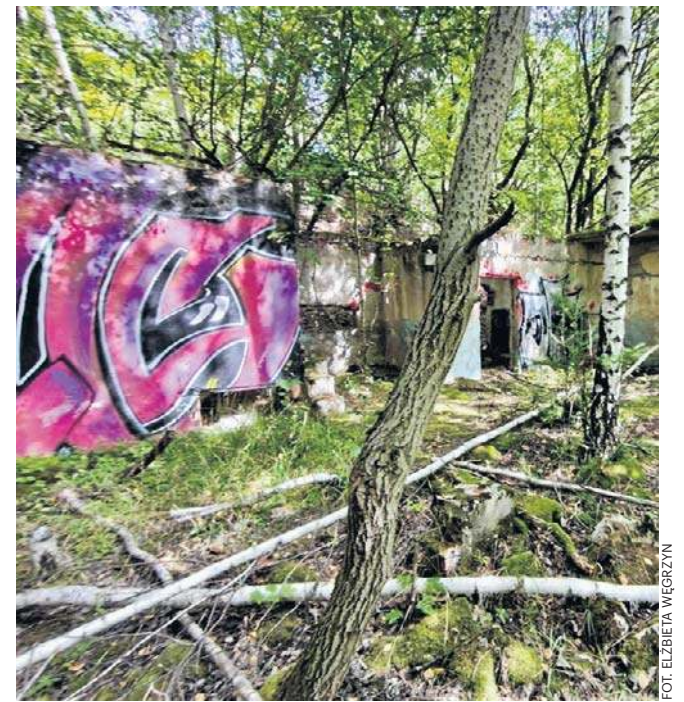
Przyjezdni wyruszają w te góry z okolic dworca kolejowego Wałbrzych Główny.

Do platformy widokowej na Podgórzu, z której można podziwiać okolicę jest blisko. To tylko około 4 km od Rynku w Wałbrzychu (wys. 444 m

n.p.m.), spacer 1,5 km od DK 35 - głównej ulicy Podgórza, czyli ul. Niepodległości, a także 2 km od Góry Zamkowej (616 m n.p.m.) z ruinami Nowego Dworu.

Kto przed wejściem na platformę widokową skręcił wcześniej w prawo, ten natrafił na zarastające przez samosiejki ruiny dużego kompleksu. To ciąg pomalowanych przez graficiarzy, zrujnowanych budynków, zarastanych przez młodnik. Są tu pozostałości betonowej podstawy, na której dekady temu stała kruszarka do wydobycia kamienia, zaś betonowe zsypy używano prawdopodobnie do odbioru kamienia. Otwory „skrytek” to prawdopodobne miejsca, w których przechowywano materiały wybuchowe.

Zastanawiają także przynajmniej dwie najbardziej zagadkowe, małe budowle. To niewielkie, betonowe pomieszczenia w formie sześcianów, jak niewielkie „bunkry”. Zostały umieszczone tuż przy wjeździe do wnętrza kamieniołomu i wejścia na jego koronę. Odwiedzający nazywają je wart-

Ruiny kompleksu to ciąg pomalowanych przez graficiarzy, zrujnowanych budynków, zarastanych przez młodnik.

waniami i miejscami schronień w czasie wysadzania eksploatowanych tu złóż porfirów.

Zagadkowe budowle to pozostałości kamieniołomu porfiru. Jego wydobycie na północno-zachodnim stoku Dłużyny rozpoczęło się już na przełomie XIX i XX wieku.

Warto wejść do samego kamieniołomu. To duży, wypłaszczony wawóz, utworzony w miejscu, z którego kamień został wybrany. Zaś na szczycie

panionowej ściany skalnej, wykutej w ciemnoczerwonym porfirze umieszczono platformę widokową.

Relikty eksploatacji terenu widać też w koronie obiektu, która musiała być niegdyś ogrodzona. Również dzięki kamieniołomowi mamy tu bardzo wygodne dojście szerokim szlakiem, który niegdyś musiał pokonywać samochody z urobkiem. Także widok na południe Wałbrzycha. ©

INWESTYCJA SPEKTAKULARNA INWESTYCJA WAŁBRZYSKIEGO PEC. ODCHODZI OD WĘGLA I STAWIA NA BIOMASĘ

Będziemy mieli ekologiczne, tańsze ciepło. I kaloryfery gorące bez przerwy!

Adrianna Szurman
Wałbrzych

Spektakularna inwestycja PEC S.A. w Wałbrzychu. Będzie zielone ogrzewanie, a za gorące kaloryfery nie zapłacimy więcej. Już nam zazdroszczają!

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Wałbrzychu jest niemal na finiszu spektakularnej inwestycji, której zazdroszczają nam inne miasta i zagraniczne firmy. A którą podglądają inne PEC-e w Polsce. Chodzi o innowacyjną w skali Europy technologię, która pozwoli na odejście od węgla i zastąpienie go zieloną energią, pochodzącą z biomasy. O tym, czym jest ta biomasa, na czym polega inwestycja, ile kosztuje i co nam da, opowiada nam Piotr Kruczkowski, dyrektor ds. technicznych w PEC.

Trwa budowa nowoczesnej kotłowni i magazynu ciepła

Prace zakończą się w kwietniu 2026 roku. Jak mówi Piotr Kruczkowski, kotłownia będzie bardzo nowoczesna, a zastosowane w niej rozwiązania będą pionierskie na skalę Polski i rzadko spotykane w Europie.

To największa inwestycja energetyczna, która obecnie jest realizowana na Dolnym Śląsku i w tej części Polski. W efekcie ceny za ogrzewanie miejskie mają pozostać na niezmiennym poziomie, choć w innych częściach Polski będą rosły. Wszystko wiąże się z opłatą za emisję CO₂, którą musi płacić dzisiaj PEC, a która będzie stale podwyższana.

- Dostarczamy ciepło sieciowe do połowy mieszkańców Wałbrzycha: na Podzamcze, Piaskową Górę, Szczawienko i do Szczawna-Zdroju. Trafia ono do wszystkich mieszkańców dzięki jednemu systemowi sieci ciepłowniczych, który jest zasilany przez dwie ciepłownie, węglową i gazową. Jest to ekologiczne, spełniamy bardzo ostre wymogi emisyjne, mamy instalacje odsiarczania spalin i filtry workowe, ale, niestety, nie możemy ograniczyć emisji CO₂. Rocznie opłaty emisyjne wahają się od 8 do 14 mln zł, a tak naprawdę są to koszty, które ponoszą mieszkańcy, bo przekładają się na ceny ciepła. Stąd właśnie ta inwestycja i odejście od paliw kopalnych -

Nowa kotłownia to obiekt w pełni zautomatyzowany, na naprawdę światowym poziomie.

tłumaczy dyrektor Kruczkowski.

Jak dodaje, w tej chwili cena emisji jednej tony CO₂ wynosi 70 euro, a ma wzrosnąć do 150-200 euro. I to są te koszty, których mieszkańcy w przyszłości nie poniosą. W efekcie taniej może nie będzie, bo PEC musi spłacić kredyt, zaciągnięty na inwestycję, lecz ceny z pewnością nie wzrosną.

Inwestycja jest realizowana w ramach projektu „Dekarbonizacja Subregionu Wałbrzyskiego i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez transformację infrastruktury energetycznej”, co wiąże się z odejściem od produkcji ciepła przy pomocy węgla.

Biomasa to odpowiedź na wymogi Europejskiego Zielonego Ładu

Inwestycja odpowiada wymogom prawnym, wynikającym z Europejskiego Zielonego Ładu, który wymusza na polskim ciepłownictwie zastosowanie nowych rozwiązań wytwarzania ciepła.

- Do 2030 roku musimy stać się efektywnym systemem ciepłowniczym, czyli musimy mieć ponad 50 procent produkcji z odnawialnych źródeł ener-

PEC w Wałbrzychu jest już prawie na finiszu inwestycji.

gii. Później te cele zaostrzają się, aż do całkowitego odejścia od węgla w 2050 roku. A my tą inwestycją idziemy dalej i szybciej. Spełnimy narzucone na nas normy, które będą wymagane w 2040 roku - tłumaczy Piotr Kruczkowski.

Po zakończeniu inwestycji PEC ograniczy zużycie węgla o 61 procent. I będzie je wytwarzać głównie przy pomocy biomasy. A czym ona w zasadzie jest?

- Mówiąc obrazowo, biomasa to surowiec, który ma certyfikat pochodzenia leśnego, przemysłowego, który do niego innego się nie nadaje. Takiej biomasy nie można wyko-

rzystać np. do przemysłu meblowego ani do produkcji innych rzeczy. Nie można jej także zostawić w lesie, bo będzie gniła i również emitowała CO₂. I my właśnie wykorzystamy taką certyfikowaną biomasę do produkcji ciepła - opowiada dyrektor.

W skład takiej biomasy wchodzi drewno i jego odpady,

Po zakończeniu inwestycji PEC ograniczy zużycie węgla o 61 procent. I będzie je wytwarzać głównie przy pomocy biomasy.

które są pozyskiwane z lasów i zakładów przetwórstwa drzewnego (np. tartaków). To m.in. gałęzie, wióry, trociny czy kora. Biomasa musi być certyfikowana. Do wałbrzyskiego PEC będzie ją dostarczało kilka firm, które działają na terenie pobliskich lasów.

- Bo chodzi o to, by działać lokalnie, tylko wtedy ma to sens. Mamy już podpisane umowy, nie ma szans, żeby nam zabrakło biomasy - uspokaja dyrektor.

Jest potężny akumulator ciepła i kondensacja pary

Piotr Kruczkowski podkreśla, że na inwestycję składają się dwa kotły do spalania biomasy i magazyn. Ciepło będzie wykorzystywane również z kondensacji pary wodnej. System można porównać do działania piecyków gazowych starego typu i nowoczesnych, kondensacyjnych.

- Instalacja będzie miała zamontowane dwie czteromegawatowe pompy ciepła. To bardzo duża moc. Ciekawostką na skalę kraju jest magazyn ciepła, który już zbudowaliśmy, czyli potężny akumulator, który stabilizuje pracę. Mamy szczyty poranne i wieczorne w dostarczaniu ciepła i mniejszą pracę urządzeń w ciągu dnia, kiedy ludzie są w pracy. Akumulator ciepła poprawia sprawność kotła i stabilizuje jego pracę. To dwie ciekawostki, których w Polsce nie ma. Czyli żadna firma poza naszą nie ma kondensacji i magazynu, a nasz już stoi - zaznacza Piotr Kruczkowski.

Nowa kotłownia to obiekt w pełni zautomatyzowany, na światowym poziomie. W związku z inwestycją zwiększy się nieco zatrudnienie.

Inwestycja daje możliwość starania się o środki na digitalizację sieci. A digitalizacja sieci to inaczej sterowanie nią dzięki sztucznej inteligencji. Chodzi o opomiarowanie wszystkich węzłów - źródła i nadzór nad pracą źródła zgodnie z przewidywaniem. Sztuczna inteligencja pobiera dane ze stacji meteorologicznej, przewiduje, jaka będzie produkcja, z wyprzedzeniem steruje węzłami i źródłem w efekcie dostarczaniem ciepła.

Z takiego innowacyjnego rozwiązania korzysta już Spółdzielnia Mieszkaniowa Po-

dzamcze w Wałbrzychu, która stosuje to rozwiązanie jako jedyna, ale od strony odbiorcy. Sztuczna inteligencja w tym przypadku potrafi przewidzieć, że w chłodny dzień za dwie godziny wyjdzie słońce i zaczyna ograniczać pobór ciepła na węzłach.

- A my to samo zrobimy w całości i z pracą źródła. Aplikować o te środki możemy tylko dlatego, że już realizujemy projekt, który nas doprowadzi do tej efektywności energetycznej.

Kaloryfery mogą być ciepłe także latem

Ciekawostką jest, że wałbrzyski PEC produkuje i podaje ciepło przez cały rok, bo dostarcza je do każdego budynku z węzłem ciepłym, w którym zimna woda wodociągowa jest podgrzewana i dostarczana do lokalu jako ciepła.

- Nie jest tak, że sezon grzewczy musi zaczynać się we wrześniu czy październiku. Na Podzamczu, Piaskowej Górze, w Szczawnie i Szczawienku kaloryfery u naszych odbiorców mogą być gorące przez cały rok. To spółdzielnie czy zarządcy nieruchomości decydują, kiedy one będą pracę. I tak szybko decyduje się na to Piaskowa Góra, gdzie już jest ciepło, a najpóźniej kaloryfery ciepłe są na Podzamczu (pod koniec września). Ale to już zupełnie inny temat na rozmowę.

Inwestycja PEC w liczbach i dane techniczne

Nazwa projektu: „Dekarbonizacja Subregionu Wałbrzyskiego i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez transformację infrastruktury energetycznej Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej S.A. w Wałbrzychu”.

Wartość projektu to ponad 104 mln zł brutto, z czego dofinansowanie projektu z UE (Fundusz Sprawiedliwej Transformacji) wynosi 39 mln zł (47 proc. kosztów kwalifikowanych).

Łączna moc nowej kotłowni to 20 MWt. Nowe źródło będzie ściśle współpracowało z akumulatorem ciepła o pojemności 2250 m sześć.

Nowa inwestycja pozwoli dostarczyć do sieci ciepłowniczej około 70 proc. energii cieplnej (około 300 tys. GJ) z odnawialnych źródeł energii. ©

FOT. KMP WAŁBRZYCH

Temu kierowcy już się nie upieczę. 54-latek prowadził auto mimo sądowego zakazu, więc może posiedzieć pięć lat.

Kierowca na piechotę, samochód na parking

Paweł Gołębiowski
Wałbrzych

Jechał pomimo zakazu sądowego. Grozi mu więzienie, a samochód odholowano. Gdyby zaczął kilka dni, uniknąłby kłopotów.

Na spore kłopoty naraził się 54-letni wałbrzyszanin, który został zatrzymany do kontroli drogowej. W środę, 24 września, przed godziną 7.00 jechał samochodem osobowym ulicą Orzeszkowej. Zauważyli to funkcjonariusze prewencji. Byli przekonani, że kierujący nie ma uprawnień do prowadzenia pojazdów. Policjany nos kolejny raz ich nie zawiodł.

- Podczas kontroli drogowej funkcjonariusze potwierdzili, że mężczyzna nie powinien prowadzić samochodu, gdyż ma orzeczoną na dwa lata przez Sąd Rejonowy w Wałbrzychu,

a obowiązujący do października tego roku, zakaz kierowania wszelkimi pojazdami mechanicznymi - informują w wałbrzyskiej policji.

W chwili zdarzenia do października było już tylko kilka dni... Teraz jednak za prowadzenie samochodu pomimo orzeczonego zakazu sądowego mieszkańcy Wałbrzycha grozi dodatkowa kara pozbawienia wolności do pięciu lat. Będzie musiał także ponieść koszty holowania pojazdu na miejski parking. Auto zostało tam bowiem przewiezione na lawecie.

Ten przykład pokazuje, iż problem kierowców, siadających za kółkiem mimo utraty uprawnień do prowadzenia staje się coraz poważniejszy. Czy rządzący spełnią w końcu swoje obietnice i zaostrożą kary w stosunku do osób, lekceważących sądowe zakazy? ©

Myśleli, że się wywiną od kary. Siedzi ośmioro poszukiwanych

Adrianna Szurman
region

Ośmiu osób, ściganych listami gończymi wpadło ostatnio w ręce kryminalnych. Za co byli poszukiwani?

W ręce wałbrzyskich, głuszyckich i boguszowskich policjantów wpadło łącznie ośmioro poszukiwanych, którzy z różnych powodów ukrywali się na naszym terenie przed wyrokiem sprawiedliwości.

29 września policjanci zauważyli przy ul. Niepodległości w Wałbrzychu 20-latkę. Mundurowi sprawdzili mężczyznę w policyjnych bazach danych i szybko potwierdziło się, że unikał on stawienia się na przesłuchanie do prokuratury w sprawie oszustw.

Drugi z poszukiwanych został zatrzymany tego samego dnia w miejscu pracy przy ul. Grunwaldzkiej w Wałbrzychu. 22-latek był poszukiwany przez Sąd Rejonowy w Wałbrzychu w celu osadzenia go w zakładzie karnym na 174 dni za wcześniejsze przestępstwa narkotykowe.

30 września policjanci zauważyli podczas patrolu poszukiwanego 31-latkę. Mężczyzna miał wcześniej zasądzoną przez Sąd Rejonowy w Wałbrzychu karę za popełnione przestępstwo i miał ją odbywać w postaci dozoru elektronicz-

FOT. KMP WAŁBRZYCH

Poszukiwani są przylapywani w najróżniejszych okolicznościach. I kara wtedy rośnie...

nego. Teraz trafi zastępczo na 10 miesięcy do więzienia.

Policjanci z Głuszyca zatrzymali 44-latkę, który miał odsiedzieć za kratami sześć miesięcy za dokonanie kradzieży. Teraz się to stanie.

W siedzibie wałbrzyskiego MOPS mundurowi zastali 39-

Jak mówią policjanci, ukrywający się i tak w końcu wpadną w ich ręce. Albo podczas rutynowej kontroli, albo z doniesienia innych.

letnią kobietę, która była poszukiwana przez Prokuraturę Rejonową w Inowrocławiu, gdyż unikała stawienia się na przesłuchanie w sprawie oszustw.

Policjanci z wałbrzyskiej komendy zatrzymali przy ul. Mioszowskiej kobietę, która miała do odsiadki pięć miesięcy za kradzieże. Funkcjonariusze udowodnili jej dodatkowo, że 28 sierpnia tego roku dwukrotnie dokonała kolejnych kradzieży w dwóch wałbrzyskich drogeriach i spowodowała straty w wysokości blisko 1,1 tys. złotych.

W Świdnicy w ręce mundurowych wpadł 34-latek. Mężczyzna ukrywał się, gdyż był poszukiwany przez Sąd Rejonowy w Wałbrzychu, a został skazany na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności za kierowanie gróźb karalnych.

Ostatni z zatrzymanych - 27-letni wałbrzyszanin - sam przyszedł do komisariatu. W trakcie legitymowania wyszło na jaw, że mężczyzna wcześniej został skazany prawomocnym wyrokiem za posiadanie narkotyków i na najbliższe dwa miesiące ma trafić do wyznaczonego zakładu karnego. ©

W maju uciekł do lasu. Teraz nie miał na to żadnych szans

Paweł Gołębiowski
Głuszyca, Wałbrzych

Do pięciu lat więzienia grozi 23-latkowi, zatrzymanemu przez policjantów z Wałbrzycha. Przez kilka miesięcy udawało mu się ukrywać przez organami ścigania.

Mężczyzna 14 maja tego roku, przed godziną 21.00 na ulicy Grunwaldzkiej w Głuszyca zachowywał się brawurowo za kierownicą prowadzonego samochodu osobowego. Zauważyli to policjanci ruchu drogowego wałbrzyskiej komendy i postanowili zatrzymać go do kontroli drogowej. Nie udało się. Mężczyzna zaczął uciekać, aż wreszcie porzucił pojazd na jednym z podwojek i zniknął w lesie.

FOT. KMP WAŁBRZYCH

Narozrabiał w maju, wpadł pod koniec września...

Funkcjonariusze ustalili, kto kierował porzuconym samochodem. Wizerunek poszukiwanego przekazano do policjantów z innych jednostek. W efekcie wałbrzyscy dzielni-

cowi na terenie jednego z marketów przy ul. Wieniawskiego w Wałbrzychu zauważyli 23-latkę i tam go zatrzymali.

Mężczyzna trafił do policyjnej celi. Jeszcze tego samego wieczora prowadzący postępowanie głuszyccy funkcjonariusze przesłuchali go. Ustalili, że wałbrzyszanin chciał wtedy, w maju, uniknąć kontroli drogowej, bo nie posiadał uprawnień do prowadzenia pojazdów. Nie ma ich zresztą do dzisiaj.

- Podejrzany odpowie teraz przed sądem za niezatrzymanie się samochodem osobowym do kontroli drogowej, a także prowadzenie pojazdu bez uprawnień. Za popełnione czyny grozi mu kara do pięciu lat pozbawienia wolności - podsumowują policjanci. ©

Błąd po błędzie, czyli jak „zarobić” w chwilę prawie 3 tys. zł mandatu

Adrianna Szurman
region

Mieszkaniec powiatu wałbrzyskiego spieszył się do domu. Na autostradzie A4 jechał 210 km/godz. Dostał duży mandat i dużo punktów karnych.

Drogówka z Bolesławca zatrzymała 41-latkę, który popełnił dwa wykroczenia drogowe. Dostał 2,7 tys. zł mandatu i aż 20 punktów karnych.

- Policjanci zatrzymali kierowcę z powiatu wałbrzyskiego, który na autostradzie A4 znacznie przekroczył dozwoloną prędkość. 41-latek tłumaczył, że spieszy się do domu... Przy ograniczeniu prędkości, wynoszącym 110 km/h, kierujący pojazdem

FOT. KPP BOLESŁAWIEC

Widerejestrator nie pozostawił wątpliwości - kierowca pędził po autostradzie z prędkością aż 212 km na godzinę.

marki land rover jechał z prędkością, przekraczającą 210 km/h - mówi apolicjanci.

I dodają, że mężczyzna został ukarany także za popełnienie drugiego wykroczenia. Chwilę przed zatrzymaniem przez patrol kierowca, aby zaoszczędzić czas podczas wjazdu na autostradę z terenu stacji paliw nie zastosował się do znaku nakazu jazdy prosto i skręcił sobie drogę. Na długą zapamiętą tę podróż... ©

Skorzystajmy z Różowego Października. Akcja ma rozbudzić u kobiet świadomość raka piersi

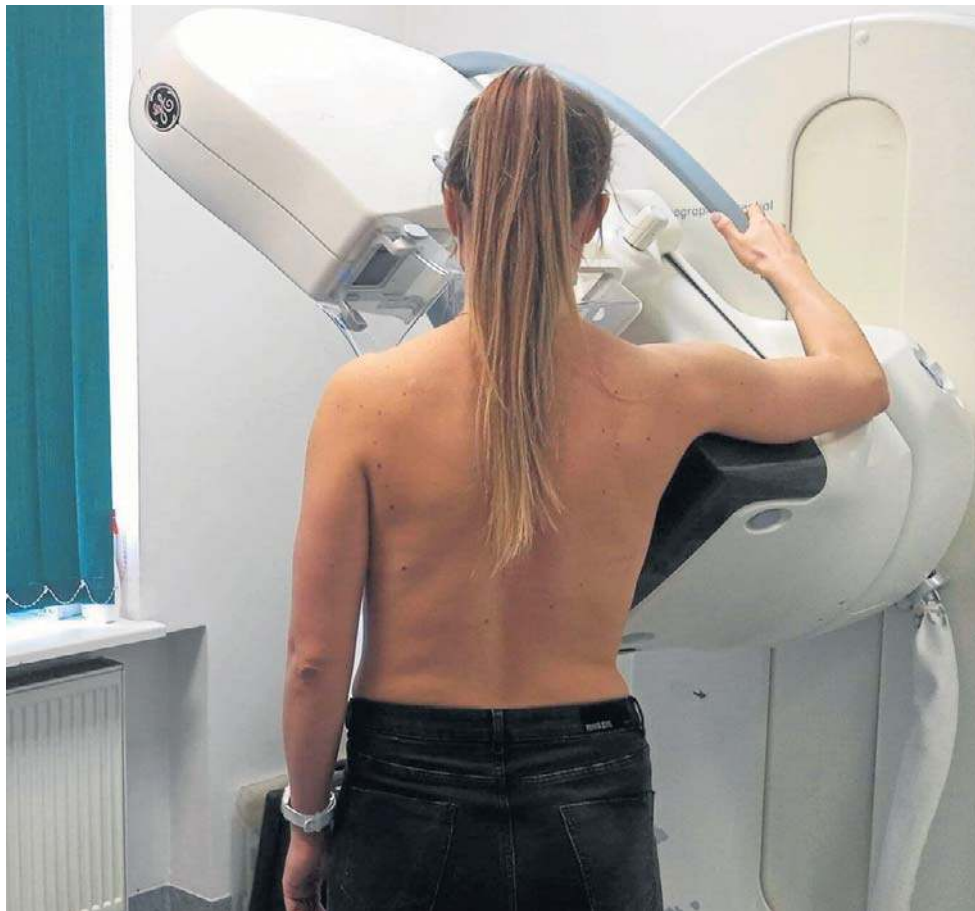
Przemysław Kaczałko
Region

Trwa Różowy Październik, czyli miesiąc świadomości raka piersi. Gdzie w naszym regionie pojawi się mammobus?

Październik na różowo, czyli miesiąc świadomości raka piersi to akcja, która ma pomóc we wczesnym wykrywaniu nowotworów piersi. Ma też walor edukacyjny. Bo rak piersi to najczęściej diagnozowany nowotwór u kobiet. Szacuje się, że co roku rozpoznaje się go u blisko 1,7 miliona kobiet, a ponad 500 tysięcy umiera z tego powodu.

Różowa wstążeczka to symbol jedności z osobami, borykającymi się z tą chorobą. Chociaż istnieją czynniki, zwiększające ryzyko rozwoju raka, takie jak: mutacja genu BRCA1 i BRCA2, występowanie choroby w rodzinie (zwłaszcza w linii prostej - matka, siostra), późny pierwszy poród, późna menopauza, wiek powyżej 50 lat, nadwaga i otyłość, niewłaściwa dieta, obfitująca w duże ilości żywności przetworzonej oraz bogatej w tłuszcze nasycone i brak aktywności fizycznej - to nie znaczy, że jesteśmy bezsilni wobec tej choroby.

Zmiana stylu życia na bardziej aktywny, włączenie do diety tłuszczy nienasyconych, zawartych min. w oleju lnianym, oliwie z oliwek, awokado i rybach morskich będzie dobrym pierwszym krokiem w zwiększeniu dbałości o nasze zdrowie. Istotną jest odpowiednia podaż warzyw i owoców z uwagi na zawartość flawonoidów i witaminy C, mających działanie antyoksydacyjne, co zapobiega powstawaniu stresu oksydacyjnego (czereśnie, dzi-

Październik na różowo to akcja, która ma dwa ważne walory - leczniczy i edukacyjny.

ka róża, truskawki, ciemne winogrona, maliny, jagody). W walce z rakiem piersi pomocne będą też glukozytolany, zawarte m.in. w kapuście, brokułach.

W całej Polsce można skorzystać w październiku z bada-

Rak piersi to najczęściej diagnozowany nowotwór u kobiet. Szacuje się, że co roku rozpoznaje się go u blisko 1,7 miliona kobiet

nia w specjalnych mammobusach. Program jest adresowany do kobiet w wieku od 45 do 74 lata, które spełniają jedno z poniższych kryteriów: nie miały wykonywanej mammografii w ciągu ostatnich dwóch lat (przy określaniu wieku należy wziąć pod uwagę rok urodzenia); zakończyły okres 5 lat od leczenia chirurgicznego raka piersi i pozostają w trakcie uzupełniającej hormonoterapii (HT); zakończyły leczenie raka piersi i 5-letni proces monitorowania po zakończonym leczeniu.

Gdzie w październiku pojawi się mammobus?

Powiat dzierzoniowski

8 października, godz. 9.00-12.00 - przy ośrodku zdrowia, ul. Jadwigi 1, Pieszyce.

23 października, 9.00-15.00 - przy sklepie Biedronka, ul. I Maja 37, Bielawa.

24 października, 9.00-15.00 - przy sklepie Biedronka, ul. Ogrodowa 20A, Pieszyce.

24 października, 9.00-15.00 - między Dok a Kinoteatrem „Zbyszek”, ul. Świdnicka 23, Dzierżoniów.

Powiat kamiennogórski

16 października, 9.00-11.30

- przy Miejskim Centrum Kultury Fizycznej, ul. Piotra Ściegiennego 11, Kamienna Góra.

27 października, 10.00-15.00 - przy Ochotniczej Straży Pożarnej, ul. Piastowska 10, Lubawka.

28 października, 9.00-15.00 - przy sklepie Biedronka, ul. Waryńskiego 11, Kamienna Góra.

Powiat kłodzki

7 października, 9.00-17.00 - przy Galerii Twierdza, ul. Noworudzka 2, Kłodzko.

14 października, 13.00-15.00 - przy Miejskim Ośrodku Kultury, ul. Sienkiewicza 16, Szczytna.

14 października, 9.00-11.30 - przy Urzędzie Gminy, ul. Rynek 31, Łądek-Zdrój.

14 października, 9.00-14.00 - przy sklepie Intermarche, ul. Strażacka 14, Bystrzyca Kłodzka.

15 października, 9.00-14.00 - przy Miejskim Ośrodku Kultury, ul. Strzelecka 2a, Nowa Ruda.

15 października, 13.00-15.00 - na Placu Bolesława Chrobrego, Radków.

15 października, 9.00-11.30 - przy stacji BP, ul. Główna 72, Kudowa-Zdrój.

24 października, 9.00-15.00 - przy Bystrzyckim Ośrodku Kultury i Sportu, ul. Wojska Polskiego 20, Bystrzyca Kłodzka.

27 października, 10.00-15.00 - na parkingu przy ul. Bolesława Chrobrego, ul. Spadzista 1, Radków.

27 października, 10.00-15.00 - przy sklepie Biedronka, ul. Piłsudskiego 35, Nowa Ruda.

27 października, 9.00-17.00 - przy siedzibie klubu Orleńca, Krosnowice 10.

28 października, 9.00-17.00 - przy NZOZ Salus, ul. Janusza Kusocińskiego 3a, Kłodzko.

29 października, 9.00-17.00 - przy Galerii Twierdza, ul. Noworudzka 2, Kłodzko.

30 października, 9.00-17.00 - przed Domem Kultury, ul. Strzelecka 2a, Nowa Ruda.

Powiat świdnicki

16 października, 13.00-15.00 - przy Centrum Kultury, ul. Paderewskiego 36 36, Strzegom.

27 października, 10.00-15.00 - przy Ośrodku Zdrowia, ul. Aleje Lipowe 15, Świebodzice.

27 października, 10.00-15.00 - przy Stadionie Miejskim, ul. Sportowa 1, Jaworzyna Śląska.

28 października, 9.00-15.00 - przy Ośrodku Sportu i Rekreacji, ul. Adama Mickiewicza 2, Strzegom.

Miasto Wałbrzych

6 października, 9.00-1.00 - przy Sklepie Kaufland, ul. Długa 4B, Wałbrzych.

Powiat ząbkowicki

8 października, 9.00-17.00 - przy sklepie Kaufland, ul. Legnicka 25, Ząbkowice Śląskie.

13 października, 9.00-14.00 - przy Hali Słonecznej, ul. Powstańców Warszawy 7, Ząbkowice Śląskie.

23 października, 9.00-15.00 - przy sklepie Biedronka, ul. Stawowa 2b, Ziębice.

24 października, 9.00-15.00 - przy Sklepie Biedronka, ul. 1 Maja 9A, Ząbkowice Śląskie.

31 października, 9.00-17.00 - przed Centrum Medycznym Salus Ośrodek Zdrowia, ul. Powstańców Warszawy 8W, Ząbkowice Śląskie.

Badania nie wymagają skierowania, wszystkie są wykonywane za darmo.©©

Wzgórze Gedymina będzie miało porządną wiatę

Paweł Gołębiowski
Szcawno-Zdrój

Trwa budowa wiaty turystycznej na Wzgórzu Gedymina w Szczawnie-Zdroju. Będzie gdzie usiąść, odpocząć, schronić się przed deszczem.

W Szczawnie-Zdroju, na Wzgórzu Gedymina, trwa budowa wiaty turystycznej. To miejsce tuż przy stawie, którego otoczenie po gruntownej rewitalizacji oddano do użytku w połowie listopada 2023 roku.

Prace trwały kilka miesięcy, a wokół stawu na Wzgórzu Gedymina pojawiły się wtedy: nowe ławki, miejsce na ognisko, pomosty dla wędkarzy, piaszczysta plaża i chodnik z mineralnego podłoża. Kosztowało to blisko 600 tysięcy złotych, a ponad 400 tysięcy stanowiło dofinansowanie rządowe.

Jest tam teraz bardzo przyjemnie, do tego w pobliżu znajduje się wieża widokowa. A że miejsce znajduje się na pograniczu uzdrowiska i wałbrzyskiej dzielnicy Piaskowa Góra,

to chętnie spacerują tam zarówno mieszkańcy obydwu miejscowości, jak też turyści.

Przy trochę gorszej pogodzie, wietrze, padającym deszczu nie było dotąd gdzie schronić się. To niebawem się zmieni. Jeśli wszystko dobrze pójdzie zgodnie z planem, wiatę turystyczną na Wzgórzu Gedymina będzie gotowa jeszcze w październiku. Będzie tam nie tylko zadaszona przestrzeń, ale też tak zwana mała gastronomia i toalety.

Inwestycja ma wartość trochę ponad 1,4 mln zł, niemal

w całości jest dofinansowana z Polskiego Ładu.

Byliśmy na miejscu w poniedziałek, 29 września. Zauważyliśmy, że obiekt rośnie w szybkim tempie. Stoją już ściany z białych pustaków, trwa montaż drewnianej więźby dachowej. Wokół obiektu znajduje się sporo materiałów budowlanych, więc w najbliższych dniach należy się spodziewać szybkiego postępu prac.

Na pewno zjawimy się na Wzgórzu Gedymina w dniu otwarcia wiaty. To będzie święto miejscowej turystyki!©©

Trwa budowa wiaty turystycznej na Wzgórzu Gedymina w Szczawnie-Zdroju. Ma być gotowa jeszcze w październiku.

Powstaje film o legendarnej Violetcie

Robert Migdał
Lewin Kłodzki

Powstaje film o legendzie estrady - Violetcie Villas. Czy to będzie przebój jak piosenki, które śpiewała?

- Zakończył się pierwszy etap zdjęć do długo wyczekiwane filmu o Violetcie Villas, legendarnej postaci polskiej sceny muzycznej - informuje Kino Świat, które będzie dystrybutorem filmu w polskich kinach. Główną rolę - Violetty - w opowieści o legendarnej piosenkarce, kompozytorce i autorce tekstów, związanej przez lata z Dolnym Śląskiem, zagra znakomita Sandra Drzymalska, która ostatnio błyszczy na ekranach („Simona Kossak”, „Biała odwaga”).

Kręcą w Polsce i Bułgarii

Zdjęcia filmu „Dziękuję Violetto” są realizowane w Polsce i Bułgarii, a ich zakończenie jest planowane na marzec 2026 roku.

- Za reżyserię odpowiada Karolina Bielawska, autorka nagrodzonego dokumentu „Mów mi Marianna”, uhonorowanego m.in. Złotym Rogiem na Krakowskim Festiwalu Filmowym oraz wyróżnieniami w Locarno, Lizbonie i Sankt Petersburgu - informuje Kino Świat.

Producentem jest niezależna firma Lava Films, znana m.in. z głośnego filmu „Dziewczyna z igłą”. W obsadzie - oprócz Sandry Drzymalskiej - znaleźli się m.in.: Jowita Budnik, Mateusz Banasiuk, Borys Szczyg, Dorota Kuduk, Christ Szopov, Antoni Rembelski, Antoni Tyszkiewicz oraz Kazimierz Radziejewski.

- To historia najsłynniejszej w dziejach polskiej divy muzycznej, którą talent i pasja wyniosły na największe sceny Paryża i Las Vegas, opowiedziana z perspektywy jej syna, mimo wolnego świadka narodzin i upadku gwiazdy. Walcząc o miłość matki, przegrywa z jej uzależnieniem od wolności, kariery i leków. Paradoksalnie odrzucenie staje się jego ocaleniem - informuje Kino Świat i dodaje, że współscenarzystką filmu jest Małgorzata Gospodarek, synowa Violetty Villas.

Można zobaczyć już pierwsze zdjęcie filmowej Violetty Villas.

Urodziła się w Belgii, zmarła w Lewinie Kłodzkim

Znacie historię Violetty Villas, genialnej piosenkarki, przez lata związanej z Dolnym Ślą-

skiem. Nie? To przeczytajcie poniższy reportaż, opublikowany po śmierci artystki.

Lewin Kłodzki. Małe miasteczko na Dolnym Śląsku, przy granicy z Czechami. Piąty grudnia 2011 roku, poniedziałek, późny wieczór. Elżbieta Budzyńska, która mieszka z Violetką Villas w domu tuż przy ruchliwej drodze do przejścia granicznego wzywa karetkę. Villas źle się czuje. Bardzo źle. Pomoc dociera za późno. Lekarzom nie udaje się uratować gwiazdy, u której stóp przed laty leżały Las Vegas, Paryż, Chicago, Nowy Jork i cała Polska. Violetta Villas umiera. Ma 73 lata.

Liege. Belgia. Rok przed II wojną światową w rodzinie Cieślaków - polskich górników - przychodzi na świat Violetta. Ojciec nie chce się zgodzić, by córka nazywała się finezyjnie. W urzędzie w rubryce „imię i nazwisko” wpisuje swoje „Czesława Cieślak”.

Apodyktyczny ojciec

Po wojnie, całą rodziną (z dwoma braćmi i siostrą Czesi), zamieszkają w Lewinie Kłodzkim koło Kudowy-Zdroju. Ojciec pracuje jako pogranicznik, potem na kolei. Z zamiłowania muzyk samouk, gra w kolejowej orkiestrze. Pasją próbuje zarazić dzieci.

- Godzinami ćwiczyłam grę na skrzypcach. Gdy mi nie wychodziło, bił mnie smyczkiem po palcach - wspominała Villas w programie TVN „Uwaga”.

O ojcu nigdy nie mówiła dobrze. Oskarżała go m.in. o to, że gdy była dzieckiem, zmusił ją do małżeństwa.

- Chciał, żebym była gospodynią domową z gromadką dzieci. Gdy miałam 17 lat, wydał mnie za mąż, za dużo starszego ode mnie mężczyznę. Inie pomagało, że się broniłam. Musiałam poślubić pogranicznika, pana Gospodarka - wspominała po latach.

Szybki ślub, narodziny syna Krzysztofa - Violette dopadają macki sennego miasteczka. Nie tego chce. Chce śpiewać i śpiewem zawojować świat. Ucieka od męża (szybko biorą rozwód), od rodziny (rzadko ją odwiedza). Zabiera synka i wyjeżdża na drugi koniec Polski.

Najpierw trafia do szkoły muzycznej w Szczecinie, potem we Wrocławiu, w końcu w Warszawie. Synka po dwóch tygodniach oddaje matce do Lewina. Liczy się kariera: czerokotawowa skala głosu daje wielkie warunki. No i to ciało... Nosi obcisłe bluzki, krótkie spódniczki - nie ma mężczyzny, który by się za nią nie obejmował.

Głosem Violetty Villas zachwycał się Władysław Szpilman - kompozytor, pianista, o którym Roman Polański nakręcił oscarowy film. Szpilman pisał dla niej piosenki.

Docenił ją Władysław Szpilman

Jej głosem zachwyca się Władysław Szpilman - kompozytor, pianista, o którym Roman Polański nakręcił oscarowy film. Szpilman pisał dla niej piosenki. - „Masz szansę na podbicie świata” - mówił mi - wspominała artystka, która zmienia się z Czesławy Cieślak w Violetkę Villas. Bo przecież jako „Czeska” świata nie podbije. - Na imię wzięłam sobie Violetta, bo tak wołali na mnie w Belgii, Villas - bo było w nim słowo „las”, a ja się wychowałam koło lasu - opowiadała.

Jej kariera nabrała ekspresowego tempa. Villas fascynowała. Mężczyźni szaleli na jej punkcie. Kobiety płakały, gdy śpiewała „Do ciebie mam”. A śpiewała tak, że drżały szklanki na stole. Gazety rozpytywały się o niej: „głos ery atomowej”.

Sukcesy na festiwalach w Sopocie i Opolu sprawiają, że ludzie ją kochają, choć krytyka nie szczędzi gorzkich słów. Kolejdy i koleżanki z branży - pewnie z zazdrości - też. Szuka

swojego miejsca za granicą, daleko od polskiego piekielka. W szarzyźnie PRL-u się dusi. Wyjeżdża na koncerty do Szwajcarii, Niemiec i Francji. I podpisuje kontrakt na występy w Paryżu.

- Pamiętam zachwyt Francuzów. Ich strach, gdy siedzieli na widowni, a ja śpiewałam swoje wysokie „c”. A oni patrzyli to na mnie, to na wielki, kryształowy żyrandol, który wisiał nad ich głowami i drżał od siły mojego głosu - wspominała Villas ze śmiechem.

Rodzina, dziecko... - wszystko odchodzi w zapomnienie. Liczy się tylko sława. Violetcie potrzebna do życia jak powietrze.

Wyprowadziła nawet Barbarę Streisand

Po Paryżu przychodzi czas na Las Vegas. Gdy na jednej scenie konkuruje o względy publiczności z Barbarą Streisand - fani wybierają... Violetkę. Młodziutkiej Polce świat wiruje w głowie z zachwytem.

- Byłam gwiazdą. Piękne suknie projektowane przez

Diora, boa ze strusich piór. Świeże róże sprowadzali mi samolotem z Nowego Jorku. Na scenę wjeżdżałam białym jaguarem, miałam piękne futra, drogie klejnoty. A do tego wielki na 10 pięter neon z moim nazwiskiem przed wejściem do sali koncertowej. Śpiewałam w kilku językach: i arie operowe, i przeboje rewiowe. No i nie każdy może się pochwalić, że zaśpiewał w duecie z Frankiem Sinatra. A ja mogę - gdy ponad 30 lat później opowiadała o tym dziennikarzowi „Super Expressu”, oczy jej błyszczały, a głos drżał.

Miało być jeszcze piękniej. Hollywood uchyliło jej drzwi. Miała występować w amerykańskich superprodukcjach. Zainteresował się nią Paramount Pictures. Chciał podpisać umowę na 8 lat. Nie wyszło.

- Dostałam wiadomość z Polski, że mama jest chora. Musiałam do niej pojechać. To miała być krótka wizyta. Nie była. Gdy przekroczyłam granicę, nie miałam szansy szybkiego powrotu do Stanów - wspominała.

Przegrała z komuną

- Komuniści chcieli robić ze mnie szpiega. Obiecywali góry pieniędzy. Miałam wyciągać od polityków i wojskowych tajemnice. Nie sprzedałam się, więc mnie zniszczyli: zakazali puszczania w radiu i telewizji, zabrali paszport. Moja kariera na Zachodzie runęła - wspominała ze łzami w oczach po tym, jak jej nazwisko pojawiło się na liście Wildsteina.

Inną wersję przedstawiają Iza Michalewicz i Jerzy Danilewicz w biografii artystki: „Nic przecież nie mam do ukrycia”. W dokumentach Instytutu Pamięci Narodowej odkryli, że Villas została, i to dobrowolnie, agentką komunistycznego wywiadu. Był rok 1968.

Jej oficer prowadzący, Zbigniew Dąbrowski, pisał w raporcie: „...powiedziała, że jeśli jej pomoc będzie użyteczna i nie będzie zagrażała jej bezpieczeństwu - to się zgadza. Wyjaśniłem jej, że chodzi o uzyskiwanie interesujących informacji i o rozpracowywanie ludzi, którzy nas interesują. Na kilku kolejnych spotkaniach omówiłem z nią problem konspiracji...”.

W dokumentach jest zachowane pisemne zobowiązanie Villas do współpracy, zakończone stwierdzeniem: „Aby zachować incognito mej osoby, wszelkie opracowania dla wymienionej służby będę podpisywać pseudonimem: Gabriella”.

Liczyła, że będzie mogła swobodnie jeździć za granicę. A na tym jej najbardziej zależało. Agentką jednak była marną i po czterech latach jej akta odłożono na półkę.

Będzie się starała przez całe lata wyprzeć „Gabriellę” z głowy. Swoje psy nazwie „Szpicel KGB” i „Stalin”, nieprzychylnych jej dziennikarzy będzie nazywać „agentami”. Współpracy, do końca życia, będzie zaprzeczać.

Sercowe porażki

Po powrocie z USA zamieszkała w Magdalence pod Warszawą. Jedni ją kochali, drudzy nienawidzili. Nazwali „Tygryśnicą” (za temperament), „Lady Kicz” (za styl), „Lady Skandal” (za sposób życia). Była wyrazista. Jak śpiewała, to z całych sił, jak makijaż - to ostry, jak miłość - to do utraty tchu.

Po rozstaniu z pierwszym mężem zdarzały się jej przełotne romanse. Ale grom z jasnego nieba uderzył, gdy spotkała dziennikarza muzycznego - Janusza Ekierta. Romans małżeństwem się jednak nie skończył, co Violetta strasznie przeżyła.

Villas. Jaka postać w nim ujrzymy?

Pod koniec lat 80. wyjechała z warszawskim teatrem Syrena do Chicago. Amerykańska Polonia powitała ją, jak największą gwiazdę. Szalała za nią Ted Kowalczyk.

- Mówił, że zakochał się we mnie. A tak naprawdę chciał, żebym śpiewała w jego restauracji i przyciągała tłumy gości - oburzała się Villas.

Szybki ślub i szybki rozwód. Powód - niezgodność charakterów. Kowalczyk mówił dosadnie: - W sypialni zamiast seksu wolała się modlić.

Uciekała w modlitwę

Wróciła do Polski. Koncertowała rzadko. Branża przestała ją traktować poważnie. Nie było pewności, czy wystąpi, mimo kompletu na widowni. Wszystko zależało od jej humorów. A z tymi było różnie. Głośniej było o niej przez chwilę, gdy wystąpiła w duecie z Kazikiem ("Kochaj mnie, a będę twoja"), a potem z Michałem Wiśniewskim (nagrali płytę z piosenkami o miłości na walentynki).

Uciekała w modlitwę, mówiła, że chciałaby się zamknąć w klasztorze. - Chciałabym być świętą, jak św. Franciszek z Asyżu - podkreślała. Wspierała Radio Maryja (występy na złotych w Częstochowie), z dziennikarzami witała się słowami: „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus i Maryja zawsze dziewica”. Podobne powitanie nagrała na automatycznej sekretarce. Pod koniec lat 90. ogłosiła: - Wyprowadzam się z Magdaleny, wracam do Lewina.

Spakowała do tira psy i koty i zamieszkała w domu rodziców, na wzgórzu, tuż przy trasie dojazdowej do przejścia granicznego. Ro-

Violetta Villas fetowana po swoim finalnym występie. Fani kochali ją do końca, do ostatniej wyśpiewanej nuty...

dzinne miasteczko wypuściło kartki pocztowe z jej podobizną. W dawnym kinie Violetta (nazwanym tak przed laty na jej cześć) obiecywała stworzyć rewiu rodem z paryskiego Moulin Rouge, która miała przyciągnąć turystów. Przyciągnęła kataklizm. Ludzie zaczęli jej podrzucać niechciane psy i koty. Z roku na rok coraz więcej. Setki.

- Bo ja kocham zwierzęta. I co mam zrobić z takim podrutkiem? Zabić? Nigdy w życiu! Chcę być świętą za życia, a święci tak nie robią - opowiadała.

Wszystko wydawała na zwierzęta

Wszystkie pieniądze szły na zwierzęta. Miesięcznie tysiące złotych. Gdy nie miała z czego płacić, wkładała robocze ubranie, na głowę czapkę bejsbolówkę, spod której wystawały zniszczone resztki włosów, i zakasywała rękawy. Sprzątała, gotowała w wielkim kotle jedzenie i wiadrami nosiła je zwierzętom. Z miesiąca na miesiąc było coraz trudniej. Niekiedy znalazł się sponsor: to ktoś dał karmę dla zwierzątek, to Edyta Górniak podarowała kontener, w którym zo-

stał urządzony dom dla kotów. W końcu sytuacja ją przerosła. Po okolicy biegały wygłodniałe psy i każdy wiedział, gdzie jest dom Villas. Fetor odchodów roznosił się nad całą okolicą.

Przed świętami Bożego Narodzenia w 2006 roku karetka zabrała ją wycieńczoną do szpitala w Kłodzku, stamtąd do psychiatrycznego w Stroniu Śląskim. Wtedy zlikwidowano schronisko. Villas zgodziła się na leczenie. - Mama jest bardzo chora - mówił syn Krzysztof Gospodarek, który się zjawił z pomocą. - Zaopiekuję się nią.

Odrząciła go. Zarzuciła, że chce ją okraść z majątku, którego już nie miała. Wróciła do Lewina. Rzadko koncertowała. Jeśli występowała - sala była wypełniona po brzegi. Ale coraz głośniej krążyły opowieści, że pije. I że jest uzależniona od narkotyków - problemy zaczęły się jeszcze w Las Vegas. Miewała stany euforii, które przechodziły w depresję.

Smutny koniec

Była niezdolna dla wszystkich, bez wyjątku. Syn Krzysztof na łamach dwutygodnika „Viva” tak opowiadał Krysty-

nie Pytlakowskiej: „Co jakiś czas byłem wyrzucany z domu po awanturach: nieważne, czy to była noc, czy dzień. Mama nienawidziła samej siebie, bo okazała się za słaba wobec uzależnienia od różnych używek”.

Gdy wyjeżdżała za granicę, szukała każdej możliwości, by kupić narkotyki. Z notatki służbowej radcy ambasady PRL w RFN w sprawie Violetty Villas, do której dotarli autorzy biografii artystki: „Jest nerwowo chora. Chodzi po aptekach i żąda środków, których się nie sprzedaje, a chętnych ich nabycia oddaje w ręce policji, z czego zrozumiałem, że chodzi o narkotyki. Są z nią duże kłopoty”.

Przez ostatnie lata żyła w domu bez bieżącej wody, z długami. Pojawiła się kilka razy w TV (w „Szymon Majewski Show” czy w finale programu „Jak oni śpiewają” - wtedy można było zobaczyć, jak jest schorowana). Ostatnim jej publicznym występem był koncert w Kielcach w lutym tego roku - na 50-lecie działalności artystycznej. Bezsilna, fałszująca, nie była w stanie wstać z fotela na scenie. Gwiazda zgasła.

6 grudnia 2011 roku. Rano. „Violetta Villas nie żyje” - krzyczą nagłówki. Prokurator: - Nie znamy przyczyny śmierci. Została zlecona sekcja zwłok.

Dziennikarz Tomasz Raczek pisze na Facebooku: „Najbardziej mi przykro, że u nas umierają odsunięte na margines gwiazdy takie, jak Violetta Villas. A w USA Tony Bennett nagrywa nową płytę, jest fetowany na każdym kroku... Polska to nie jest kraj dla starych gwiazd...”.

©@

Ludzie podrzucaли Violetcie Villas niechciane psy i koty. Z roku na rok coraz więcej. Setki.

Villas odrząciła syna. Zarzuciła mu, że chce ją okraść z majątku, którego już nie miała.

ŚWIĘTO PŁONÓW SWOJE DOŻYNKI POSTANOWILI JESZCZE ZORGANIZOWAĆ MIESZKAŃCY SOKOŁOWSKA. ODBYŁA

Były stragany, coś pysznego do zjedzenia

Imprezę zorganizowali parafia oraz Rady Sołeckie Sokołowska i Unistawia Śląskiego.

Pogoda dopisała, więc świętowanie udało się znakomicie. Przy stołach wciąż było pełno!

Czas dożynek dobiega już końca. W ostatnią sobotę września swoje parafialno-sołeckie święto

Po mszy św. była zabawa na Relaks Placu. Stanęły tam stragany, nie brakowało kulinarnych pyszności.

- Dożynki zorganizowaliśmy z parafią po raz pierwszy - mówiła Dominika Zimnowodzka, sołtyś Sokołowska.

SIĘ TU PARAFIALNO-SOŁECKA IMPREZA nia i konkursy

plonów postanowili zorganizować mieszkańcy Sokołowska.

Kulinaria zachwyciły. Ciepła zupa, spożywana na świeżym powietrzu była jednym z przebojów dożynek.

Nie zapomniano o najmłodszych. Przez wiele godzin mogli oni szaleć za darmo na kolorowych dmuchańcach.

Były konkursy, loteria na charytatywny cel, atrakcje dla dzieci, mecze siatkówki i taneczna zabawa przy muzyce.

Żniwa już dawno zakończone, więc był czas na przygotowanie efektownych dekoracji z tegorocznych plonów.

Kupić, nie kupić, ale popatrzeć zawsze można. Ceramika miała swoich wielbicieli.

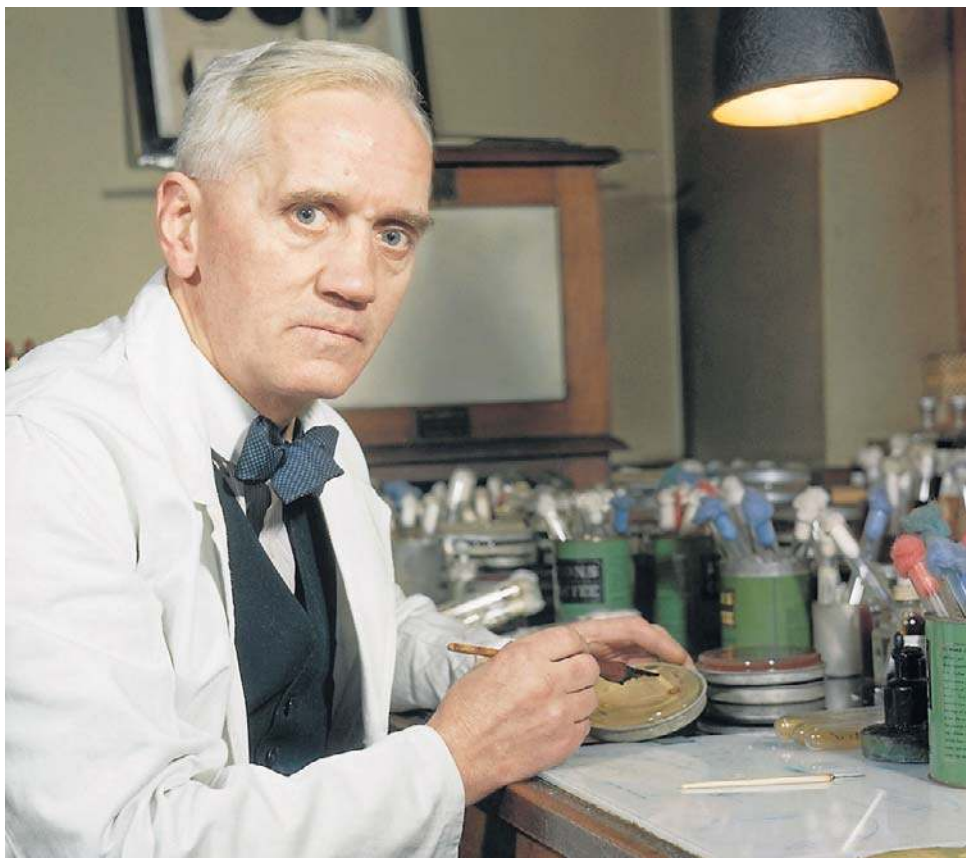

No proszę: oni się bawią, a ja mam pilnować całego dobytku! Czy coś za to dostanę?

ALEKSANDER FLEMING I JEGO GENIALNY WYNAŁAZEK: PENICYLINA

26 września 1928 roku przyjmuje się za dzień, w którym ogłoszono wynalezienie penicyliny, prekursora dzisiejszych antybiotyków. Jego odkrycie odmieniło na zawsze medycynę i uratowało miliony ludzkich istnień w ciągu tych już prawie stu lat.

Mariusz Grabowski

Aleksander Fleming często powtarzał: „To natura wyprodukowała penicylinę, ja ją tylko odkryłem”. Za to odkrycie otrzymał wiele nagród, w tym Nobla.

Jednak na masowe stosowanie penicyliny świat musiał poczekać jeszcze dekadę. Pod koniec wojny i po niej dzięki penicylinie uratowano miliony ludzi. To ona zrewolucjonizowała leczenie chorób zakaźnych i rozpoczęła epokę antybiotyków. Która na naszych oczach właśnie się kończy.

Bakterie giną!

Czym jest penicylina? To substancja wytwarzana przez grzyby z gatunku pędzlaków, wykazująca silne działanie bakteriobójcze. Z punktu widzenia farmacji wyróżnia się penicyliny naturalne (np. Debecylina, V-cylina), penicyliny półsyntetyczne (np. metycylina, amino penicyliny, karboksypenicyliny) i penicyliny skojarzone z inhibitorami β-laktamaz (np. amoksylicyna z kwasem klawulanowym).

Mówiąc prościej: penicylina działa w ten sposób, że zatrzymuje proces tworzenia się bakterii, dzięki czemu te nie mogą się namnażać i giną. Dlatego penicyliny są stosowane w leczeniu chorób na tle bakteryjnym. Dzielą się na penicylinę benzylową (stosowaną w leczeniu ciężkich zakażeń, takich jak kiła, rzeżączka, paciorkowcowe zapalenie gardła czy meningokowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych) i penicylinę fenoksymetylową (skuteczną w leczeniu lekkich i umiarkowanych infekcji bakteryjnych, takich jak angina, zapalenie ucha, nosa i gardła, a także zakażenia dróg oddechowych i skóry).

Fleming na urlopie

W każdym kompendium medycznym podaje się, że penicylinę wynalazł szkocki bakteriolog Aleksander Fleming i to przypadkowo. W lipcu 1928 r. badał gronkowce - bakterie występujące w skupiskach przypominających grona. Zniechęcony wynikami zaplanował urlop, ale przed wyjazdem pozostawił w swym laboratorium płytki z gronkowcami.

Urlop był dość długi - Fleming wrócił do pracy dopiero 3 września i natychmiast udał się do pracowni. Wraz ze swym przyjacielem i współpracownikiem Danielem Prycem sprawdzali, jak wyglądają kolonie bakterii. Na jednej doszło do zakażenia pleśnią i co było najbardziej zaskakujące - nie było tam gronkowców.

Między oboma dżentelmenami powstał spór o przyczynę zjawiska. Pryce skłonny był je zbagatelizować, lecz Fleming nie odpuścił i podjął dalsze badania, w czym można doszukiwać się intuicji naukowca, jak i rzetelnego badacza, który chciał wszystko sprawdzić.

Nie udało mu się wówczas wyizolować substancji czynnej, choć stwierdził, że jej skuteczne działanie ma miejsce na-

wet przy bardzo dużym rozcieńczeniu.

Naukowe szczęście

Aby być sprawiedliwym, historycy medycyny uczą (np. W. Kostowski, P. Kubikowski „Farmakologia. Podstawy farmakoterapii i farmakologii klinicznej”), że Fleming wcale nie był pierwszy. Prekursorem badań nad występowaniem substancji hamujących rozwój niektórych bakterii chorobotwórczych był francuski lekarz wojskowy Ernest Duchesne.

W 1897 r., w swojej rozprawie doktorskiej „Contribution à l'étude de la concurrence vitale chez les micro-organismes: antagonisme entre les moisissures et les microbes” (co można przełożyć na „Wkład w badania nad konkurencją życiową mikroorganizmów: antagonizm między pleśniami i mikrobami”), zauważył to samo co Fleming kilkadziesiąt lat później.

Jego odkrycie nie zostało jednak przez nikogo rozwinięte, a sam odkrywca zmarł w 1912 r. na gruźlicę, która mogłaby być wyleczona, gdyby miał więcej szczęścia. W każdym razie efektem badań Franca było wyizolowanie składnika czynnego odpowiedzialnego za opisane zjawisko.

Silnie bakteriobójcza

Wróćmy do Fleminga. Po 1928 r. szkocki bakteriolog jeszcze przez kilka lat prowadził eksperymenty z bakteriami i pleśnią zanim odkrył, że znajduje się w niej substancja, nazywana penicyliną G, zdolna w sposób ostateczny unieszkodliwić gronkowce.

W 1929 r. opublikował wyniki swoich badań dowodząc, że niektóre bakterie, np. gronkowiec złocisty, są wrażliwe na działanie substancji produkowanej przez szczep pleśni *Penicillium notatum*, nazwanej „penicyliną”.

Co ciekawe, odkryta penicylina była nieszkodliwa dla człowieka, ale - tu znów odwołajmy się do pracy W. Kostowskiego i P. Kubikowskiego - silnie bakteriobójcza.

Odkrycia Aleksandra Fleminga były epokowe, ale w po-

łowie lat 30. badania trzeba było przerwać, bo nie było na nie funduszy. To znacznie opóźniło wprowadzenie penicyliny do medycyny, a jak się okazało była to substancja ratująca życie wielu osób z zakażeniami bakteryjnymi.

Antybiotyk na wojnie

Swoje prace Fleming dokończył w czasie wojny w Stanach. Tam jego odkrycie zostało natychmiast docenione - w 1945 r. otrzymał za nie Nagrodę Nobla w dziedzinie medycyny i fizjologii (wcześniej Fleming w 1943 r. został wybrany członkiem Towarzystwa Królewskiego, zaś król Jerzy VI nadał mu tytuł szlachecki), Nobla dostali także Howard Florey i Ernest Chain, brytyjscy badacze, którzy wyizolowali odkrytą przez niego substancję i rozpoczęli jej masową produkcję.

Od 1943 r. pierwszy antybiotyk uratował życie i uchronił od kalectwa tysiące żołnierzy amerykańskich, brytyjskich, kanadyjskich, francuskich i pol-

skich. Produkcja leku ruszyła tak intensywnie, że do 6 czerwca 1944 r., gdy alianci lądowali w Normandii, leku starczyło dla każdego chorego, a katalog zastosowań znacznie rozszerzono.

Ów wątek polski jest dość ciekawy: pierwszym związkiem taktycznym Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, który otrzymał penicylinę, był 2. Korpus Polski, który od początku 1944 r. znajdował się we Włoszech. W czasie kolejnego szturm na Linię Gustawa Polacy mieli zdobyć masyw Monte Cassino. Dowództwo alianckie zdecydowało, że każdy korpus 8. Armii - w skład którego wchodziły polskie formacje - dostanie pewną ilość penicyliny. Po sporych problemach, dopiero w maju 1944 r., Polacy otrzymali zapas 2 mln jednostek leku.

Dawka dla każdego?

Oblicza się, że do 1945 r. Amerykanie produkowali 6,8 bln dawek, czyli nieco ponad 4

tys. kg leku rocznie. Penicylina uratowała tysiące przed śmiercią z powodu gangreny i sepsy, ale uważa się, że największą korzyścią, jaką przyniosła armii, było podniesienie jej zdolności bojowych poprzez leczenie... rzeżączki.

Ponoć podczas inwazji na Sycylię, kiedy wciąż brakowało penicyliny, Brytyjczycy przemysłowcy, czy nie zarezerwowali leku wyłącznie dla rannych, a „pechowców” pozostawić z konsekwencjami ich intymnych „nieroztropności”. Sprawa oparła się o autorytet samego Winstona Churchilla, który stwierdził, że antybiotyk należy podawać wszystkim potrzebującym, gdyż służy aliancom w uzyskaniu „przewagi militarnej”.

Dodajmy, że do dziś leczenie chorób wenerycznych polega na podawaniu antybiotyku (najczęściej penicyliny, doksy-cykliny czy tetracykliny), który wstrzykuje się domięśniowo przez okres minimum dwóch tygodni.

Oporność na penicylinę

Aleksander Fleming był naukowcem przewidującym i już w latach 40. ostrzegał, że gdy penicylina będzie stosowana niewłaściwie, np. masowo - w przyszłości może doprowadzić do reakcji w postaci tzw. antybiotykooporności. Obecnie jest ona jednym z największych wyzwań medycyny.

Owa antybiotykooporność bierze się stąd, że bakterie mogą wytwarzać beta-laktamazy, czyli enzymy, które katalizują rozpad pierścienia beta-laktamowego, a tym samym naruszają całą cząsteczkę antybiotyku i uniemożliwiają jego prawidłowe działanie.

„Innym mechanizmem prowadzącym do uzyskiwania oporności na lek jest utrata powinowactwa do miejsca działania antybiotyku na skutek mutacji w białkach wiążących penicylinę. Obserwuje się także zjawisko przenoszenia genów oporności za pomocą plazmidów na inne szczepy bakterii” - czytamy w „Farmakologii. Podstawach farmakoterapii i farmakologii klinicznej”.

Medycyna ma kłopot

Zwiększona oporność bakterii na antybiotyk i fakt, iż penicylina ma działanie wąskowidmowe - tzn., że działa tylko na określoną grupę bakterii - doprowadziły do spadku skuteczności jej używania na rzecz antybiotyków szerokowidmowych - działających na kilka grup bakterii jednocześnie - skuteczniejszych w leczeniu. Szczególnie zjawisko takie obserwowane jest w przypadku leczenia zakażeń szpitalnych.

Oznacza to, że medycynę czeka obecnie kolejne wyzwanie. Z raportu opublikowanego przez „Lancet” w 2022 r. wynika, że na infekcje wywołane przez odporne na antybiotyki bakterie umiera rocznie ponad 1,2 mln pacjentów na świecie.

Dane te dotyczyły 2019 r., ale z roku na rok sytuacja w tym zakresie się pogarsza. Antybiotykooporność nazywa się czasem, nie bez przyczyny, „ukrytą epidemią”, stwarzającą coraz większe zagrożenie dla ludzi. ©

„SHŌGUN”. HONOR, WŁADZA, MIŁOŚĆ

Osadzony w realiach feudalnej Japonii, monumentalny, łamiący reguły i tabu, które do tamtej pory rządziły serialami, a także z wisienką na torcie w postaci Richarda Chamberlaina – mija 45 lat, odkąd „Shōgun” zawładnęło sercami widzów całego świata. Całego z wyjątkiem... Japonii.

Wojciech Obremski

Pięćodcinkowy mini-serial oparto na powieści Jamesa Clavella z 1975 roku, który, tworząc postać głównego bohatera Johna Blackthorne’a, wzorował się luźno na losach angielskiego żeglarza Williama Adamsa. W 1600 roku wyruszył on do Japonii, gdzie udało mu się osiągnąć godność shōguna, czyli wpływowego namiestnika wojskowego.

Książka zaś opisuje perypetie wspomnianego Blackthorne’a, brytyjskiego nawigatora, którego okręt rozbija się u wybrzeży Japonii początku XVII wieku. Wkrótce będzie musiał się zmierzyć z nieznaną mu kulturą, a także zostanie wplątany w pogmatwaną sieć politycznych intryg oraz walkę o wpływy i władzę. Nie brak tu wątku miłosnego, ponadto często przeplata się szeroko pojęta kwestia honoru.

Nowe otwarcie w historii seriali

Dziś trudno sobie wyobrazić w roli Blackthorne’a kogoś innego niż Richard Chamberlain, choć to nie on był pierwszym wyborem twórców serialu. Autor pierwowzoru Clavell, pełniący funkcję producenta wykonawczego i stacja NBC, dla której kręcono „Shōguna”, chcieli, aby Blackthorne’a zagrał Sean Connery. Ten jednak, gdy usłyszał propozycję, miał roześmiać się filmowcom w twarz – nie wyobrażał sobie spędzić w Japonii ponownie kilku miesięcy. „Ponownie”, gdyż aktor przebywał w Kraju Kwitnącej Wiśni już kilkanaście lat wcześniej, podczas kręcenia jednego z filmów o Jamesie Bondzie („Żyje się tylko dwa razy”), a czas ten wspominał wyjątkowo źle.

Do roli głównego bohatera typowano też Rogera Moore’a i Alberta Finneya, jednak ostatecznie to Chamberlain został Johnem Blackthornem. – Jest wspaniały – mówił o aktorze Clavell.

„Shōgun” był prekursorem nowych trendów w produk-

cjach telewizyjnych, a osiągnął to, łamiąc kilka odwiecznych reguł, jakie do tej pory rządziły za oceanem na małych ekranach.

Po raz pierwszy użyto tu słowa „sikanie”, w dodatku „premierowo” pokazano także osobę oddającą mocz (na szczęście nie od przodu). Zdecydowano się również na dość ostre, jak na serial, sceny przemocy. Wystarczy wymienić gotowanie człowieka we wrzącym sosie sojowym czy śmierć poprzez ścięcie. Na ekranie często pojawiają się mężczyźni w fundoshi, czyli tradycyjnej, dość skąpej bieliznie. Mimo wszystko nie zdecydowano się na epatowanie seksem – w jednej ze scen widzimy ukochaną Blackthorne’a Mariko w kąpiel, z zasłoniętymi piersiami. Jednak poza USA wyświetlano już ów fragment bez cenzury. Ponadto w „Shōgunie” pojawiają się wątki związane z pederastią czy rytualnym samobójstwem, czyli seppuku.

Polski akcent i nietłumaczone dialogi

Serial powstawał głównie w Japonii (w Kioto, Tokio, Himeji i na zamku Hikone, który posłużył za siedzibę Toranagi), grało w nim wielu tamtejszych aktorów, jednak tylko troje z nich znało język angielski i to też nie w stopniu doskonałym. Wśród nich była Yōko Shimada (wspomniana Mariko), używając po prostu zapisanych fonetycznie kwestii (nierzadko bez zrozumienia ich treści). Zaś słowa, których aktorka nie potrafiła wymówić, zostały zastąpione innymi lub dograne w postprodukcji.

Co ciekawe, w obsadzie nie brak polskiego akcentu – w kapitana Ferreirę wcielił się pochodzący ze Zgierza aktor Władysław Sheybal.

Kręcenie serialu trwało kilka miesięcy, a filmowcy musieli pracować w specyficznych warunkach, z dostosowaniem się do japońskich obyczajów czy przepisów. Zdecydowano się również na nowatorski, jak

na tamte czasy, krok – większość japońskich dialogów nie była tłumaczona (przynajmniej, jeśli chodzi o emisję w USA). To po to, by widzowie mogli utożsamiać się z głównym bohaterem i znaleźć się w podobnej sytuacji, co on,

który, przybywszy do Japonii, nie rozumiał ani słowa w tutejszym języku.

Zagłowiec, który widzimy w serialu, to „Golden Hinde”, replika okrętu podróżnika Francisca Drake’a. Został zbudowany na początku lat 70., aby

uczcić 400. rocznicę rejsu Drake’a dookoła świata. Obecnie statek można oglądać w St Mary Overie Dock w Londynie.

We love Japan!

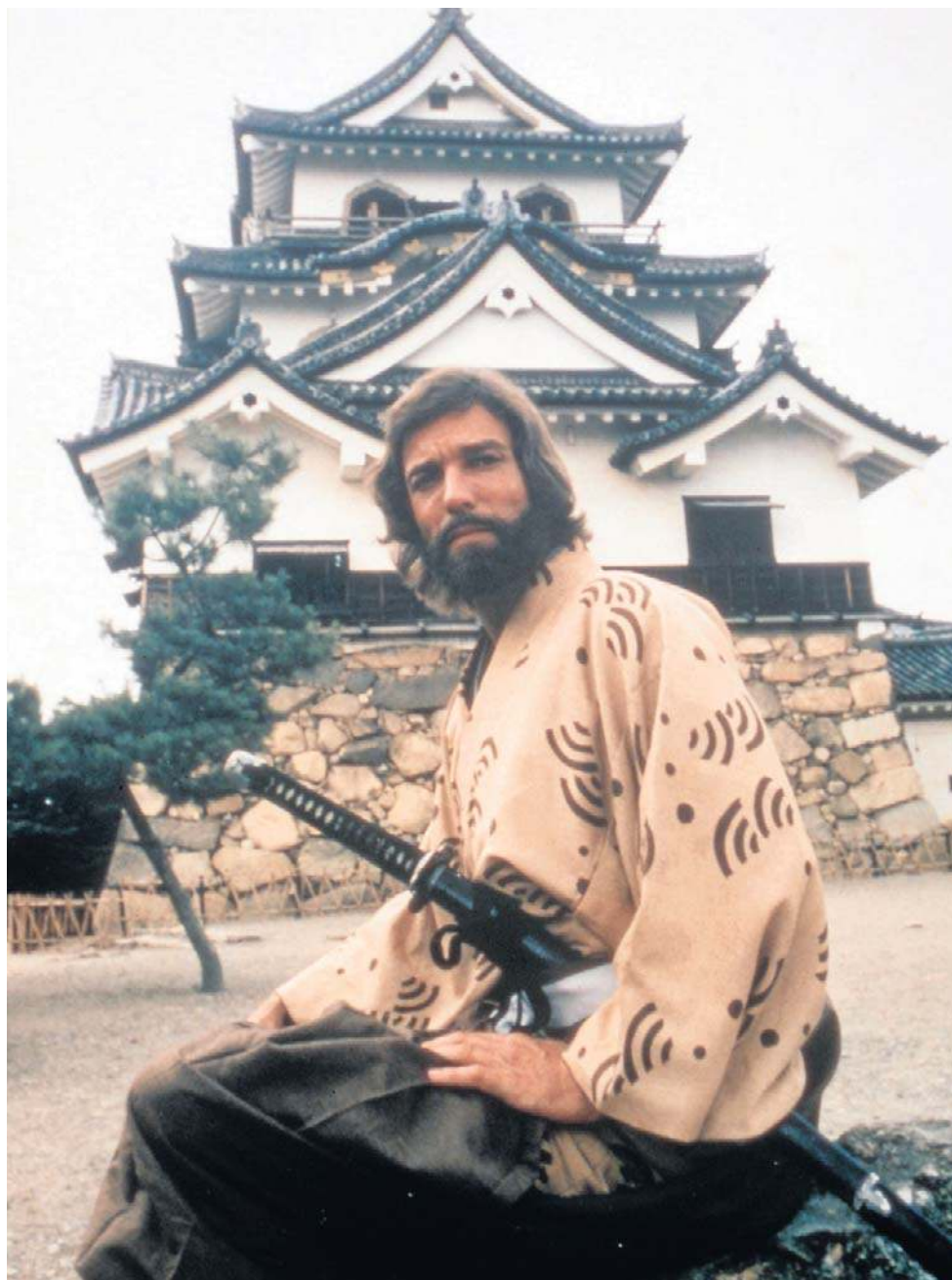
„Shōguna” wyświetlono po raz pierwszy od 15 do 19

września 1980 roku. Serial od razu wspiął się na szczyty popularności i zdobył mnóstwo nagród, w tym trzy Złote Globy. Oglądało go ponad 30 milionów Amerykanów, wśród których, po emisji, wzrosło znacznie zainteresowanie japońską kuchnią, kulturą, a nawet językiem. W porze, w której leciał „Shōgun”, kina, restauracje czy zakłady usługowe notowały znaczny spadek dochodów. Jak grzyby po deszczu powstawały bary serwujące sushi, zaś powieść Jamesa Clavella była w 1980 roku najlepiej sprzedającą się książką w Stanach Zjednoczonych.

Zanim „Shōgun” trafił do telewizji w Europie, wyświetlano go w kinach, w mocno okrojonej, dwugodzinnej wersji. Wpleciono w nią dodatkowe sceny przemocy i nagości, które z serialu usunięto. Co może zaskakiwać, „Shōgun” nie spodobał się w Japonii, gdzie w 1980 roku wyemitowano go w kinach, w skróconej, 159-minutowej wersji, zaś w roku kolejnym już na ekranach telewizorów, w formie serialu. Mieszkańcy Kraju Kwitnącej Wiśni uważali, że „fabularyzacja wydarzeń z XVII wieku jest niepoważna i trywialna”. Ponadto Japończycy byli przywiązani do własnych, historycznych seriali dramatycznych, które uważali za bardziej wierne faktom.

„Shōgun” dotarł także nad Wisłę, gdzie również stał się przebojem. W oryginale pięćodcinkowy serial podzielono na dwanaście pięćdziesięciominutowych odcinków, a pierwszy z nich wyemitowano 1 stycznia 1985 roku. Kolejne epizody wyświetlano w niedzielne wieczory.

Od 2024 roku na jednej z platform streamingowych można oglądać nową, dziesięćodcinkową adaptację „Shōguna”. Czy dorównuje tej sprzed 45 lat? Na to pytanie niech każdy odpowie sobie sam. ©

Kręcenie serialu trwało kilka miesięcy, a filmowcy musieli pracować w specyficznych warunkach, z dostosowaniem się do japońskich obyczajów czy przepisów. Do roli głównego bohatera typowano też Rogera Moore’a i Alberta Finneya, jednak ostatecznie to Chamberlain został Johnem Blackthornem.

FOT. ASAHI NATIONAL BROADCASTING COMPANY / JARDINE MATHESON CO. LTD/IC

10 NAJPOPULARNIEJSZYCH STACJI

TELE
PANORAMA

Program telewizyjny

FILM HISTORYCZNY SOBOTA TVP 121:25

Różyczka 2

Kontynuacja „Różyczki” Jana Kida-wy-Błorńskiego powraca z trzymającą w napięciu historią o manipulacjach politycznych i sile rodzinnych więzi. Joanna (Magdalena Boczarska) stoi u szczytu kariery politycznej i szczęśliwego życia rodzinnego. Niestety zostaje brutalnie wyrwana z tej idylli. Tragiczna śmierć męża burzy jej świat. Wkrótce potem kobieta otrzymuje kompromitujące materiały dotyczące przeszłości matki, Kamili Sakowicz (również Magdalena Boczarska). Zmuszona do skonfrontowania się z bolesnymi sekretami, Joanna wyrusza w podróż do przeszłości, by odkryć prawdę o swojej rodzinie. W tle rozgrywa się bezwzględna walka o władzę. Marczuk (Janusz Gajos), cyniczny manipulator, wykorzystuje tragedię Joanny do

realizacji swoich politycznych celów. Nie cofa się przed niczym, by dopiąć swego, wykorzystując mroczne sekrety przeszłości do szantażu. Ten trzymający w napięciu thriller polityczny zmusza do refleksji nad wpływem przeszłości na teraźniejszość. Film porusza uniwersalne tematy, takie jak prawda, zdrada, lojalność i sprawiedliwość.

FILM SENSACYJNY SOBOTA TVP 2 23:05

Raz się żyje

Zabarwiony czarnym humorem film z wątkiem kryminalnym, pełen zwrotów akcji dramatycznych scen. Harold (David Oyelowo) nie wyróżnia się niczym i prowadzi miłe, ustabilizowane życie: ma kochającą żonę, dom na przedmieściach i dobrą pracę w korporacji. Pewnego dnia mężczyzna odkrywa, że jego spokój był tylko pozorny. Przez lata pozwał tym, którym ufał najbardziej, wykorzystywać się i oszukiwać. Gdy wyrusza w delegację do Meksyku, wie już, że ma stać się kozłem ofiarnym w wielkim przekręcie. Harold zamierza jednak wszystkich przechrzyć. Plan wydawał się doskonały, lecz mężczyzna nie przewidział, jak skomplikowany i bezlitosny jest świat meksykańskich karteli. Scigany

przez narko-bossa, płatnego zabójcę, swoich dawnych współpracowników i FBI, Harold może liczyć tylko na siebie i pewną uroczą amerykańską turystkę. Obok Davida Oyelowo, na ekranie zobaczymy gwiazdy: Charlize Theron, Joela Edgertona, Thandie Newton, Amandę Seyfried.

FILM SF
PIĄTEK
TVN 20:00

Flash

Barry Allen, znany jako Flash (Ezra Miller), wyrusza w podróż w czasie, by ocalić swoją matkę. Jednak każda zmiana przeszłości niesie poważne konsekwencje. Film „Flash” to mieszanka humoru, wzruszeń i efektów specjalnych, które zapierają dech w piersiach. Na ekranie pojawiają się także znane twarze – m.in. Michael Keaton wracający w roli Batmana.

SPEKTAKL TEATRALNY
PONIEDZIAŁEK
TVP 120:30

Separatka

Marta i Alina trafiają do szpitalnej sali przeznaczonej dla jednej osoby. Żadna nie zamierza ustąpić. Kobiety dzieli wszystko – poglądy, temperament, charakter i sposób, w jaki interpretują świat wokół. Szereg zabawnych nieporozumień to jednocześnie pretekst do poruszenia tematu społecznych podziałów i próby nawiązania dialogu. Grają Joanna Szczepkowska i Dorota Landowska.

PONIEDZIAŁEK 6 Października

TVP 1

7.00 Msza święta na Jasnej Górze **7.30** Studio Raban **8.00** Serwis Info **8.20** Zaraz wracam (18) **9.00** Ranczo (106) **10.00** Komisarz Alex (83) **11.00** Ojciec Mateusz (380) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes, Agropogoda **12.40** Magazyn rolniczy **12.55** Kultowe wyspy Oceanu Indyjskiego: Seszele **14.00** Wichrowe wzgórze (269)

15.00 Serwis Info – magazyn **15.15** Reporterzy – magazyn **15.35** Gra słów. Krzyżówka **16.05** Dziedzictwo (708) – serial obyczaj. Turcja **17.00** Telexpress **17.30** Jaka to melodia? **18.10** Klan (4568) **18.45** Akacja 38 (719) – serial obyczaj. Hiszpania **19.30** 19.30 **19.55** Pytanie dnia **20.30** Teatr TV: Melodramat – spektakl Polska 2025 Reż. Anna Smolar, wyk. Karolina Adamczyk, Michał Czachor, Anna Ilczuk **22.30** Postscriptum: Melodramat **23.00** Jednostka 414 – strażniczkę z Nahal Oz – film dok. Francja 2025 Historia kobiet, które odbywały służbę wojskową w izraelskiej formacji Nahal Oz Unit 414. Jednostka ta składała się z dziewcząt pełniących funkcję obserwatorek. Przed 7 października widziały wszystko i rozumiwały, co się święci. Alarmowały, ale nikt ich nie słuchał. **0.10** Balans bielei **0.45** Wykrywacz kłamstw

TVP 2

5.35 M jak miłość (1606) **6.25** Rodzina (nie od) święta **6.55** Barwy szczęścia (3227) **7.30** Pytanie na śniadanie – magazyn **11.45** Okrasa łamie przepisy – magazyn **12.25** Koło fortuny – teleturniej **13.15** Miłość i nadzieja (295) – serial obyczaj. Turcja **14.05** Va banque – teleturniej **14.30** Na sygnale (755) – serial obyczaj. Polska

15.05 La Promesa – pałac tajemnic (243) – telenowela **15.50** Eko na serio: Czy EKO zawsze znaczy drożej i od czego to zależy? **16.00** Koło fortuny – teleturniej **16.35** Familiada – teleturniej **17.20** Miłość i nadzieja (296) Hulya wykorzystuje różne sposoby, by przechwycić telefon Bahar. Cihan szuka łuski, Ege go ubiega. **18.15** Va banque – teleturniej **18.50** Jeden z dziesięciu **19.25** Barwy szczęścia (3227) **19.55** Eko na serio: Czy EKO ma przyszłość? **20.05** Barwy szczęścia (3228) – serial Polska **20.40** Kulisy „M jak miłość” **20.55** M jak miłość (1880) – serial Polska **21.55** Na sygnale (756, 757) – serial obyczaj. Polska **22.55** W cieniu śmierci (6) – serial krym. Finlandia/Niemcy **23.55** Nadzwyczajni – komedio-dramat Bel./Fr. 2019 Reż. Eric Toledano, Olivier Nakache, wyk. Vincent Casse, Reda Kateb **2.00** Stulecie Winnych (39)

Polsat

5.25 Telezakupy TV Okazje **6.00** Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny **9.30** 48 h. Zaginieni (218) – serial krym. **10.30** Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny **11.30** Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny **14.40** Dlaczego ja? (1478) – serial fabularno-dokumentalny

15.50 Wydarzenia **16.20** Interwencja – magazyn **16.30** Na ratunek 112 (1077) U męża Justyny zostaje zdiagnozowana rzadka choroba krwi. Kobieta jest załamana, bo leki na tę przypadłość są bardzo drogie. Skąd nadejdzie pomoc? **17.00** Gliniarze (1113) Na warszawskim osiedlu dochodzi do dwóch egzekucji przestępców, a jednym z nich jest Skandynaw. Do sprawy włącza się Milena Wiciak z Interpolu. **18.00** Pierwsza miłość (4066) **18.50** Wydarzenia **19.15** Gość „Wydarzeń” **19.55** Milionerzy – teleturniej **20.35** Znachor – melodramat Pol-ska 2023 **** Reż. Michał Gazda, wyk. Leszek Lichota, Maria Kowalska, Ignacy Liss **23.25** Kryzys – thriller Kanada/Belgia/USA/Niemcy 2021 Reż. Nicholas Jarecki, Leila Ben Salem, wyk. Gary Oldman, Armie Hammer **2.00** Sekcja 8 – film sensacyjny USA 2022 **

TVN

5.40 Uwaga! **5.55** Ukryta prawda **6.50** Kuchenne rewolucje: Restauracja „Geneza Smaku”, Karpacz – reality show **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje: Mysłowice – La Farina – reality show Polska 2025 **13.55** The Floor – teleturniej Polska 2025 **14.35** Ukryta prawda (1481, 1714) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023

16.50 Szpital św. Anny (52) – serial obyczaj. Polska **17.55** Detektywi (232) – serial fabularno-dokumentalny **19.00** Fakty **19.55** Uwaga! – magazyn **20.10** Doradca smaku: Makaron linguine z warzywami **20.15** Na Wspólnej (4093) – serial Polska **20.55** The Floor – teleturniej **21.35** Bitwa o gości – reality show **22.45** Coś w wodzie – thriller ** W. Bryt./USA/Francja 2024 Reż. Hayley Easton Street, wyk. Hiftu Quasem, Natalie Mitson, Nicole Rieko Setsuko W trakcie karaibskiego rejsu grupa kolarzanek zostaje zaatakowana przez rekiny-ludojady. **0.20** Co za tydzień – magazyn **1.05** Śpiąc od świateł (6) – serial krym. Polska 2018 **2.25** CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas (22) **3.20** Szpital św. Anny (7) – serial obyczaj. Polska 2025 **4.10** Uwaga! – magazyn **4.25** Celnicy kontra przemytnicy – serial dok. **4.55** Kto was tak urządził?

TVN 7

6.25 Szkoła **8.20** Ukryta prawda **11.25** W-11 Wydział Śledczy **12.55** Detektywi **14.55** Szpital św. Anny (26) **15.55** Sąd rodzinny **16.55** Sekrety życia **17.55** Zagadki losu **19.00** Ukryta prawda **20.00** Hotel Paradise **21.05** **** Niezapomniani – thriller psychologiczny USA 2017, reż. Denise Di Novi, wyk. Rosario Dawson **23.15** ** 8 rzeczy, których nie wiecie o facetach – komedia rom. Polska 2022, reż. Sylwester Jakimow, wyk. Karolina Bruchnicka **1.20** Mówię Wam **2.20** Wrota piekieł **3.10** Osadzone. Blok F

TVP Kultura

6.55 Podróże z historią: W staropolskiej zagrodzie **7.35** Parada oszustów (1) – serial sens. Polska 1977 **8.45** *** Piękny był pogrzeb, ludzie plakali – film obyczaj. Polska 1967 **9.50** XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina **15.15** Wstęp wolny **15.40** Parada oszustów (2) – serial sens. Polska **16.50** XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina **22.35** **** W drodze! – dramat Iran 2021 **0.20** **** Amelia – komedia rom. Fr./Niemcy 2001

TVP Sport

9.00 Kolarstwo szosowe: ME w Ardèche i Drôme **12.05** Kolarstwo – Freestyle i flatland BMX: ME w Eindhoven **13.30** Piłka nożna: GKS Katowice – Lech Poznań **15.35** Piłka nożna: Olimpia Grudziądz – Sokół Kleczew **17.30** Magazyn Betlic 2. Ligi **18.10** Piłka nożna: Betlic 1. Liga: Wisła Kraków – Ruch Chorzów **20.15** Magazyn Betlic 1. Ligi **21.35** Gol **22.55** Sportowy wieczór **23.20** Piłka nożna: MŚ do lat 20 w Chile: Hiszpania – Brazylia **1.20** Boks: Gala 40 w Zakopanem – podsum.

TV 4

5.30 Telezakupy TV Okazje **6.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej **7.55** Bogaty dom – biedny dom **8.55** Policjantki i policjanci (130, 131) **10.55** Na ratunek 112 **11.55** Trudne sprawy **14.55** Ktoś tu kłamie? **16.55** Policjantki i policjanci (1330) **18.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show **19.00** Policjantki i policjanci (1331) **20.00** Uroczysko (177) **20.30** Sprawiedliwi – wydział kryminalny (956) – serial krym. Polska **21.30** Sprawiedliwi. Trójmiasto (73) **22.40** ** Znosi się na burzę – film sf Kan./USA 2017 **0.30** Love Island. Wyspa miłości

TV Trwam

11.30 Warto być ojcem **12.20** Więzy krwi **13.30** Msza święta **14.30** Przeszedł życie na ziemi – historia księdza biskupa Czesława Kaczmarska **15.30** Bazylika Bożego Ciała w Krakowie **16.10** Sanktuarium polskie **16.30** Porady bonifratrów **17.00** Świadkowie **17.30** Spotkanie Rodziny Radia Maryja **20.00** Informacje **20.20** Różaniec **21.00** Apel Jasnogórski **21.40** Polski punkt widzenia **22.00** Z wędką nad... **22.30** Cierpliwa ufność **23.30** Ona nigdy nie była sama – Czci-godna Sługa Boża Matka Teresa Kierocińska

TV Puls

6.00 Policjanci z Miami (3, 4) **8.00** Kobra – oddział specjalny (7) **9.00** Unforgettable: Zapisane w pamięci (2) **10.00** Zbuntowane stulecie (1) **13.50** Lombard. Życie pod zastaw (590, 591) **15.50** Ranczo (119, 120) **18.00** Lombard. Życie pod zastaw (918, 919) – serial Polska **20.00** ** Cash Out – film sens. USA 2024 **21.55** ** Murarz. Na granicy spisku – film sens. USA/Bulg./Grecja 2023 **0.00** **** Wyspa tajemnic – film sens. USA 2010

WTOREK 7 Października

TVP1 DVB-T

7.00 Msza święta na Jasnej Górze
7.30 Kościół z bliska **8.00** Serwis Info
8.20 Zaraz wracam (19) **9.00** Ranczo (107) **10.00** Komisarz Alex (84) **11.00** Ojciec Mateusz (381) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes, Agropogoda **12.40** Magazyn rolniczy **12.55** Królestwo mrówek – film dokumentalny **14.00** Wichrowe wzgórza (270)

15.00 Serwis Info – magazyn
15.15 Reporterzy – magazyn
15.35 Gra słów. Krzyżówka
16.05 Dziedzictwo (709) – serial obyczaj. Turcja
17.00 Telexpress
17.30 Jaka to melodia?
18.10 Klan (4569)
18.45 Akcyjowa 38 (720) – serial obyczaj. Hiszpania

19.30 19.30
19.55 Pytanie dnia
20.30 Zaraz wracam (20) – serial obyczaj. Polska
21.05 Prawnik z Lincolnia – film sensacyjny USA 2011
 Reż. Brad Furman, wyk. Matthew McConaughey, Marisa Tomei, Ryan Phillippe
 Mick jest prawnikiem, którego biurem jest samochód, a klientami drobni naciągacze, dilerzy i prostytutki. Aż pojawia się bogaty playboy z Beverly Hills oskarżony o gwałt i usiłowanie morderstwa...

23.15 Miłość ma dwie twarze
 *** – komedia romant. USA 1996
 Reż. Barbra Streisand, wyk. Barbra Streisand, Jeff Bridges, Lauren Bacall
1.25 Wykrywacz kłamstw

***** koniecznie **** zdecydowanie tak *** możesz ** nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

TVP2 DVB-T

5.30 M jak miłość (1607) **6.25** Polsky prawostawni w sercu Europy – reportaż **6.55** Barwy szczęścia (3228) **7.30** Pytanie na śniadanie – magazyn **11.45** Rosół polski – magazyn **12.25** Koło fortuny – teleturniej **13.15** Miłość i nadzieja (296) – serial obyczaj. Turcja **14.05** Va banque – teleturniej **14.35** Na sygnale (756) – serial obyczaj. Polska

15.05 La Promesa – pałac tajemnic (244) – telenowela
15.50 Eko na serio – magazyn
16.00 Koło fortuny – teleturniej
16.35 Familiada – teleturniej
17.20 Miłość i nadzieja (297)
 Taylan pozoruje porwanie Cihana. Zeynep rusza na ratunek. Hulya usiłuje odzyskać dane z telefonu Bahar. Wychodzi na jaw prawda o studiach Bahar.

18.15 Va banque – teleturniej
18.50 Jeden z dziesięciu
19.25 Barwy szczęścia (3228) – serial Polska
19.55 Eko na serio – magazyn
20.05 Barwy szczęścia (3229) – serial Polska
20.40 Kulisy „M jak miłość”
20.55 M jak miłość (1881) – serial Polska

21.50 Na sygnale (758) – serial obyczaj. Polska
22.25 Magazyn Ekspresu Reporterów
23.25 Bilet na Księżyc – komedia
 *** Polska 2013
 Reż. Jacek Bromski, wyk. Filip Pławiak, Mateusz Kościukiewicz, Bożena Adamek
1.40 Szpieg – thriller W. Bryt./
 **** Francja/Niemcy 2011

Polsat DVB-T

5.25 Telezakupy TV Okazje **6.00** Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny **9.30** 48 h. Zaginieni (219) – serial krym. **10.30** Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny **11.35** Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny **14.40** Dlaczego ja? (1479) – serial fabularno-dokumentalny

15.40 Wydarzenia
16.15 Pogoda
16.20 Interwencja – magazyn
16.30 Na ratunek 112 (1078)
17.00 Gliniarze (1114)

Kobieta pada ofiarą napaści seksualnej we własnym domu. Detektywi badają sprawę i prowadzą pościg za przestępcą, nim skrzywdzi inną bezbronną kobietę.

18.00 Pierwsza miłość (4067) – serial Polska
18.50 Wydarzenia
19.15 Gość „Wydarzeń”
19.55 Milionerzy – teleturniej
20.30 Ninja vs Ninja – show
22.25 Wróg publiczny – thriller
 **** polityczny USA 1998
 Reż. Tony Scott, wyk. Will Smith, Gene Hackman, Jon Voight
 Znany adwokat wchodzi w posiadanie dowodu zbrodni o podłożu politycznym. Wkrótce życie młodego prawnika zmienia się w koszmar. Jedynym sojusznikiem okazuje się być pracownik służb wywiadowczych, tajemniczy Brill.

1.05 Król Skorpion – film USA/
 *** Niemcy/Belgia 2002

TVN DVB-T

5.40 Uwaga! **5.55** Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny **6.50** Kuchenne rewolucje: Grodzisk Mazowiecki – Orient X-press/Pelen Rondel – reality show **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje – reality show **13.55** The Floor – teleturniej Polska **14.35** Ukryta prawda (1482, 1715) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023

16.50 Szpital św. Anny (53)
 Do szpitala trafia 13-latką, która podczas wycieczki źle się poczuła. Dziewczyna ma objawy ataku padaczki. Stan dziewczyny pogarsza się, na dodatek do Kaśki dzwoni Wandzia, że Olek Bilewicz źle się czuje, a jego tata nie odbiera telefonu. Kaśka zabiera Olka do siebie i zostawia pod opieką Dawida.

17.55 Detektywi (233) – serial fabularno-dokumentalny
19.00 Fakty
19.55 Uwaga! – magazyn
20.10 Doradca smaku: Carcamusas toledanas – gulasz wieprzowy z Toledo

20.15 Na Wspólnej (4094) – serial Polska
20.55 The Floor – teleturniej
21.35 Ślub od pierwszego wejrzenia – real tv
22.40 Kuba Wojewódzki – talk show

23.45 Superwizjer – magazyn
0.25 Back to Black. Historia Amy Winehouse – film biograf. W. Bryt./USA 2024
 Reż. Sam Taylor-Johnson
2.50 Szpital św. Anny (8)
3.45 Uwaga! – magazyn

TVN7 DVB-T

6.25 Szkoła **8.20** Ukryta prawda **11.25** W-11 Wydział Śledczy **12.55** Detektywi **14.55** Szpital św. Anny (27) **15.55** Sąd rodzinny **16.55** Sekrety życia **17.55** Zagadki losu **19.00** Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny **20.00** Hotel Paradise **21.05** **** Kod Merkury – film sens. USA 1998, reż. Harold Becker, wyk. Bruce Willis, Alec Baldwin **23.25** Anatomia piękna **0.25** **** Inwazja – thriller USA/Australia 2007, reż. Oliver Hirschbiegel, wyk. Nicole Kidman **2.25** Hotel Paradise **3.15** Wrota piekieł

TVP Kultura DVB-T

6.45 Wydarzenie aktualne **7.20** Tamte lata, tamte dni: Wojciech Malajkat **8.00** Podróże z historią: Życie jak Słowianin **8.40** Parada oszustów (2) **9.50** XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina **15.05** Monidło **15.50** Parada oszustów (3) **16.50** XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina **22.35** **** Bodo – musical Polska 2017 **0.35** XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina **0.55** Eugeniusz Bodo – za winy niepopelnione

TVP Sport DVB-T

6.05 Piłka nożna: Eliminacje MŚ strefy UEFA: Polska – Litwa **8.20** Magazyn Betclic 1. Ligi **9.45** Siatkówka: TAURON Gigancie Siatkówki – finał **13.35** Gol **15.00** Piłka nożna: GKS Katowice – Lech Poznań **17.05** Futbol totalny **18.20** (L) Koszykówka: LM FIBA: Rytas Wilno – Legia Warszawa **20.35** Retransmisja sportowa **22.00** Sportowy wieczór **22.40** Piłka nożna: Eliminacje MŚ strefy UEFA: Mecz w Chorzowie: Polska – Finlandia **0.50** (L) Piłka nożna: MŚ do lat 20 w Chile: 1/8 finału

TV4 DVB-T

8.55 Policjantki i policjanci (132, 133) **10.55** Na ratunek 112 **11.55** Trudne sprawy **14.55** Ktoś tu kłamie? **16.05** Policjantki i policjanci (1331) **18.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej **19.00** Policjantki i policjanci (1332) – serial obyczaj. Polska **20.00** Uroczysko (178) – serial krym. Polska **20.30** Sprawiedliwi – wydział kryminalny (957) – serial krym. Polska **21.30** Sprawiedliwi. Trójmiasto (74) – serial krym. Polska **22.40** ★ Pole śmierci – film sens. USA 2021 **0.45** Love Island. Wyspa miłości

TV Tram DVB-T

12.20 Prymas Stefan Wyszyński **13.00** Jeden Kościół, wielu świętych **13.30** Msza święta **14.30** Grunwald 1410 – rys historyczny i znaczenie bitwy **15.15** Deby w Polsce **16.10** Jestem mamą **16.40** Zdrowie z Bożej apteki **17.00** Wierzę w Boga **17.30** Burza w okręgu krakowskim **18.15** Rozmowy niedokończone **19.30** Każdy maluch to potrafi **19.45** Modlitwa z udziałem dzieci **20.00** Informacje **20.20** Różaniec **21.00** Apel Jasnogórski **21.40** Polski punkt widzenia **22.00** **** Najświętsze Serce – dr. Hiszp. 2020

TV Puls DVB-T

6.00 Policjanci z Miami (4, 5) **8.00** Kobra – oddział specjalny (8) **9.00** Unforgettable: Zapisane w pamięci (3) **10.00** Zbuntowany anioł (119, 120) **11.55** Wspaniałe stulecie (2, 3) **13.50** Lombard. Życie pod zastaw (592, 593) **15.50** Ranczo (120, 121) **18.00** Lombard. Życie pod zastaw (919, 920) **20.00** ★ Klub zabójców – thriller USA/W. 2023 **22.15** **** Zjawa – film USA/Tajwan/Hongk. 2015 **1.15** **** Brudna sprawiedliwość – film USA/Bułg./Chiny/Korea Pd./Kan./W. Bryt./AS 2022

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

ŚRODA 8 Października

TVP1 DVB-T

7.00 Msza święta na Jasnej Górze
7.30 Rodzina (nie od) święta **8.00** Serwis Info **8.20** Zaraz wracam (20) **9.00** Ranczo (108) **10.00** Komisarz Alex (85) **11.00** Ojciec Mateusz (382) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes, Agropogoda **12.40** Rok w ogrodzie extra **12.50** Nietoperz – zagadka **14.00** Wichrowe wzgórza (271) – serial obyczaj.

15.00 Serwis Info – magazyn
15.15 Reporterzy – magazyn
15.35 Gra słów. Krzyżówka
16.05 Dziedzictwo (710) – serial obyczaj. Turcja
17.00 Telexpress
17.30 Jaka to melodia?
18.10 Klan (4570)
18.45 Akcyjowa 38 (721)
 Na skutek intryg Ursuli dochodzi do konfrontacji między Samuelem a Diegiem. Bracia wdają się w bójkę.

19.30 19.30
19.55 Pytanie dnia
20.30 Zaraz wracam (21)
 Po klótni z Ewą Michał nie spodziewanie zamyka bufet w urzędzie i wraca do domu rodzinnego. Tymczasem wójt, Walczak i Faza bezskutecznie poszukują miejsca na nowy punkt policyjny.
21.10 Lęk – dramat Polska/Niemcy/
 **** Szwajcaria 2023
 Reż. Sławomir Fabicki, wyk. Magdalena Cielecka, Marta Nieradkiewicz
23.00 Rocky Balboa
 **** – dramat obyczaj. USA 2006
 Reż. Sylvester Stallone
0.45 Wykrywacz kłamstw

***** koniecznie **** zdecydowanie tak *** możesz ** nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

TVP2 DVB-T

5.30 M jak miłość (1608) **6.25** Pożyteczni.pl – magazyn **6.55** Barwy szczęścia (3229) **7.30** Pytanie na śniadanie – magazyn **11.45** Gwiazdorska kuchnia Ani – magazyn **12.30** Koło fortuny – teleturniej **13.15** Miłość i nadzieja (297) – serial obyczaj. Turcja **14.05** Va banque – teleturniej **14.30** Na sygnale (757) – serial obyczaj. Polska

15.05 La Promesa – pałac tajemnic (245) – telenowela
15.50 Eko na serio: Dlaczego warto uczyć dzieci o eko?
16.00 Koło fortuny – teleturniej
16.35 Familiada – teleturniej
17.20 Miłość i nadzieja (298)
 Siła krytykuje decyzję Bahar co do studiów. Cihan mówi Zeynep, kto jest jej ojcem. Feraye to potwierdza w bardzo szczerzej rozmowie. Hulyi udaje się zreperować telefon Bahar, lecz szybko go traci.

18.15 Va banque – teleturniej
18.50 Jeden z dziesięciu – teleturniej
19.25 Barwy szczęścia (3229) – serial Polska
19.55 Eko na serio: Jak kupować świadomie? – magazyn
20.05 Barwy szczęścia (3230) – serial Polska
20.40 Przepis dnia – magazyn
20.55 Na dobre i na złe (964) – serial Polska
21.55 Na sygnale (759, 760) – serial obyczaj. Polska
22.55 Peaky Blinders (12) – serial gangsterski W. Bryt.
0.10 Całe szczęście – komedia romantyczna USA 2006

Polsat DVB-T

5.25 Telezakupy TV Okazje **6.00** Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny **9.30** 48 h. Zaginieni (220) – serial krym. **10.30** Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny **11.30** Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny **14.40** Dlaczego ja? (1480) – serial fabularno-dokumentalny

15.50 Wydarzenia
16.10 Pogoda
16.20 Interwencja – magazyn
16.30 Na ratunek 112 (1079)

Na profilu społecznościowym Marleny ktoś zamieszcza jej nagie zdjęcia. Jej chłopak robi jej awanturę, nie dowierzając, że fotografie zostały spreparowane.

17.00 Gliniarze (1115)
 Detektywi badają sprawę zwłok znalezionych nad wodą. Okazuje się, że zmarły nie żył, zanim wrzucono go do wody. Na komendzie zjawia się kobieta, która zgłasza zaginięcie męża.

18.00 Pierwsza miłość (4068) – serial Polska
18.50 Wydarzenia
19.20 Gość „Wydarzeń”
19.55 Milionerzy – teleturniej
20.30 Kabaret K2. Jedziemy po bandzie
22.00 Kiler – komedia Polska 1997
 **** Reż. Juliusz Machulski, wyk. Cezary Pazura, Janusz Rewiński, Jerzy Stuhr
0.15 American Pie II – komedia
 *** USA 2001
2.40 Wtorek – komediodramat
 *** Polska 2001

TVN DVB-T

5.15 Jak to jest zrobione? **5.40** Uwaga! **5.55** Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny **6.50** Kuchenne rewolucje: Bar „Agata”, Gorzów Wielkopolski – reality show **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje – reality show **13.55** The Floor – teleturniej **14.35** Ukryta prawda (1483, 1716) – serial fabularno-dokumentalny

16.50 Szpital św. Anny (54) – serial obyczaj. Polska
17.55 Detektywi (234) – serial fabularno-dokumentalny
19.00 Fakty
19.55 Uwaga! – magazyn
20.10 Doradca smaku: Smörgåstårta – tort kanapkowy z rybą

20.15 Na Wspólnej (4095) – serial Polska
20.55 The Floor – teleturniej
21.35 Top Model – reality show
23.15 Wesele – dramat obyczaj.
 *** Polska/Lotwa 2021
 Reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Robert Więckiewicz, Agata Kulesza, Andrzej Chyra
 Wojciech Smarzowski po raz kolejny poddaje polskie społeczeństwo bezlitosnej diagnozie. Rysiek jest bardzo zajęty człowiekiem. W dniu ślubu córki musi nie tylko dopilnować przebiegu imprezy, ale również doglądać interesu. Chaotycznemu przyjacielowi weselemu przygląda się nestor rodu, który wspomina tragiczne wydarzenia sprzed lat.

1.55 Coś w wodzie – thriller
 ** W. Bryt./USA/Francja 2024

TVN7 DVB-T

6.25 Szkoła **8.20** Ukryta prawda **11.25** W-11 Wydział Śledczy **12.55** Detektywi **14.55** Szpital św. Anny (28) **15.55** Sąd rodzinny **16.55** Sekrety życia **17.55** Zagadki losu **19.00** Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny **20.00** Hotel Paradise **21.05** **** Śmiertelna wylęczanka – thriller USA 2002, reż. Barbet Schroeder, wyk. Sandra Bullock, Ben Chaplin, Ryan Gosling **23.35** **** P.S. Kocham Cię – melodramat USA 2007, reż. Richard LaGravenese, wyk. Hilary Swank, Gerard Butler **2.10** Hotel Paradise

TVP Kultura DVB-T

10.05 **** Dzień Dobry – kom. 1972 **11.05** **** Cudze szczęście – dr. Polska/Niemcy 1998 **12.50** Buntownicza nie z wyboru **14.00** **** Spokój – dr. Polska 1980 **15.40** **** Profesor na drodze – film Polska 1973 **16.50** Parada oszustów (4) **18.05** Którędy po sztukę **18.30** Informacje kulturalne **18.50** Wsytytkie role Stanisława Barei **20.00** **** Śmierć Zygielbojma – film Polska 2021 **21.45** XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina **22.45** Profesor T. (11)

TVP Sport DVB-T

9.45 Piłka nożna: ORLEN Ekstraliga kobiet: Czarni Sosnowiec – Pogoń Szczecin **11.45** Mundial 2026: Legendy miejskie **12.30** Retransmisja sportowa **14.05** Pełnosprawni **14.35** Koszykówka: LM FIBA: Rytas Wilno – Legia Warszawa **16.35** Piłka nożna: MŚ do lat 20 w Chile: 1/8 finału **18.45** Odliczanie do mundialu **20.45** Sportowy wieczór **21.20** (L) Piłka nożna: MŚ do lat 20 w Chile: 1/8 finału **23.40** Boks: K. Tanaka – P. Cafu **0.50** (L) Piłka nożna: MŚ do lat 20 w Chile: 1/8 finału

TV4 DVB-T

6.00 Łowcy skarbów. Kto da więcej **7.55** Bogaty dom – biedny dom **8.55** Policjantki i policjanci (134, 135) **10.55** Na ratunek 112 **11.55** Trudne sprawy **14.55** Ktoś tu kłamie? **16.55** Policjantki i policjanci (1332) **18.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej **19.00** Policjantki i policjanci (1333) **20.00** Uroczysko (179) **20.30** Sprawiedliwi – wydział kryminalny (958) **21.30** Sprawiedliwi. Trójmiasto (75) **22.40** **** Dziedzictwo Bourne'a – film sens. USA/Jap. 2012 **1.25** Love Island. Wyspa miłości **2.25** Hardkorowy lombard

TV Tram DVB-T

12.20 Camino de Vistula **13.05** Jezusie, ulituj się nad nami! **13.30** Msza św. **14.30** Powołanie w powołaniu **15.00** Mistyczne serce Lasu Wiedeńskiego. Opactwo Heiligenkreuz **16.10** Na zdrowie **16.30** Człowiek przebaczenia i pojednania ks. Michał Rapacz **17.00** Po stronie prawdy **18.15** Rozmowy niedokończone **19.30** Opowiescie biblijne... **20.00** Informacje **20.20** Różaniec **21.00** Apel Jasnogórski **21.40** Polski punkt widzenia **22.00** Przetrawiliśmy **22.30** Burza w okręgu krakowskim **23.00** Dulce et decorum est pro Patria mori

TV Puls DVB-T

6.00 Policjanci z Miami (5, 6) **8.00** Kobra – oddział specjalny (9) **9.00** Unforgettable: Zapisane w pamięci (4) **10.00** Zbuntowany anioł (121, 122) **11.55** Wspaniałe stulecie (3, 4) **13.50** Lombard. Życie pod zastaw (594, 595) **15.50** Ranczo (121, 122) **18.00** Lombard. Życie pod zastaw (920, 921) **20.00** **** Kamdesh. Afgańskie piekło – film sens. USA/Bułg. 2019 **22.25** **** Zielona strefa – film sens. W. Bryt./Fr./Hiszp./USA 2010 **0.50** **** Wściekle psy – dramat USA 1992

(DVB-T) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

CZWARTEK 9 Października

TVP1

7.00 Msza święta na Jasnej Górze **7.30** Pełnia wiary **8.00** Serwis Info **8.20** Zaraz wracam (21) **9.00** Ranczo (109) **10.00** Komisarz Alex (86) **11.00** Ojciec Mateusz (383) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes, Agropogoda **12.40** Magazyn rolniczy **12.55** Islandia, królestwo maskonurów – film dokumentalny **14.00** Wichrowe wzgórze (272)

15.00 Serwis Info – magazyn
15.15 Reporterzy – magazyn
15.35 Gra słów. Krzyżówka
16.05 Dziedzictwo (711) – serial obyczaj. Turcja

17.00 Teleexpress
17.30 Jaka to melodia?
18.10 Klan (4571)

18.45 Akcjowa 38 (722)
Elvira ujawnia, że została porwana przez ojca, który sfingował jej śmierć. Powrót dziewczyny budzi w Adeli wątpliwości co do dalszego związku z Simonem.

19.30 19.30
19.55 Pytanie dnia
20.25 Studio meczu towarzyskiego

20.35 (L) Piłka nożna: Mecz towarzyski w Chorzwowie: Polska – Nowa Zelandia

23.10 Kaziu, Polska Ci dziękuje – film dok. Polska 2006
Opowieść o życiu wybitnego trenera Kazimierza Górskiego. Z reprezentacją Polski zdobył złoty medal IO w Monachium w 1972 r., srebrny medal w Montrealu w 1976 r i srebrny na MŚ w RFN w 1974 r.

0.00 Wykrywacz kłamstw

★★★★ koniecznie ★★★ zdecydowanie tak *** możesz ** nie musisz * zdecydowanie nie (L) na żywo

TVP2

5.30 M jak miłość (1609) **6.20** Operacja zdrowie – magazyn **6.55** Barwy szczęścia (3230) **7.30** Pytanie na śniadanie – magazyn **11.45** Podróż po jeden uśmiech **12.25** Koło fortuny – teleturniej **13.15** Miłość i nadzieja (298) – serial obyczaj. Turcja 2022 **14.05** Va banque – teleturniej **14.30** Na sygnale (758) – serial obyczaj. Polska 2025

15.05 La Promesa – pałac tajemnic (246) – telenowela
15.50 Eko na serio: Jak kupować świadomie?

16.00 Koło fortuny – teleturniej
16.35 Familiada – teleturniej
17.20 Miłość i nadzieja (299)

Huly gra z Bahar w otwarte karty. Cavidan ją szantażuje. Zeynep nie składa zeznań, tylko czyni wyrzuty matce. Cihan konfrontuje się z Egem. Siła znajduje sukninę ślubną z tajemniczym listem.

18.15 Va banque – teleturniej
18.50 Jeden z dziesięciu
19.25 Barwy szczęścia (3230, 3231)
20.45 Ku'damm 56 (6) – serial obyczaj. Niemcy

21.55 Morderstwa w Nimes – serial krym. Francja 2024
Kapitan policji Beatrice Perretti wkrótce ma przejść na emeryturę. Do poprowadzenia ostatniej sprawy w karierze zostaje jej przydzielona młoda policjantka z Paryża Alix Madrigal, która ma ją zastąpić na stanowisku.

23.30 Rodzinka.pl (296)
0.10 Nieobliczalny – film sensacyjny USA/W. Bryt. 2020

Polsat

5.25 Telezakupy TV Okazje **6.00** Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i Partnerzy – serial fabularno-dokumentalny **9.30** 48 h. Zaginieni (221) – serial krym. **10.30** Trudne sprawy – serial fabularno-dokumentalny **11.30** Gliniarze – serial fabularno-dokumentalny **14.40** Dlaczego ja? (1481) – serial fabularno-dokumentalny

15.50 Wydarzenia
16.20 Interwencja – magazyn
16.30 Na ratunek 112 (1080)
17.00 Gliniarze (1116)
18.00 Pierwsza miłość (4069)

18.50 Wydarzenia
19.15 Gość „Wydarzeń”
19.55 Milionerzy – teleturniej
20.30 Nasz nowy dom
Ekipa Polsatu ze wsparciem Tomasza Wolnego pomoże w budowie nowego domu dla 15-letniego Michała i jego babci, którzy przeszli traumatyczne wydarzenia i śmierć bliskich.

21.40 Przyjaciółki (307) – serial obyczaj. Polska
22.50 Miłość do kwadratu *** – komedia Polska 2021
Reż. Filip Zylber, wyk. Adrianna Chlebicka, Mateusz Banasiuk, Mirosław Baka
Nauczycielka i modelka poznaje dziennikarza i kobieciarza, którego do udziału w reklamie zmusiła jego szefowa i kochanka. Od razu stają się wrogami, a od nienawiści jest tylko krok do miłości...

1.00 Trzy kroki od siebie **** – melodramat USA 2019

TVN

5.05 Jak to jest zrobione? **5.40** Uwaga! **5.55** Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny **6.50** Kuchenne rewolucje: Bar „Palce Lizać”, Działowo **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje – reality show **13.55** The Floor – teleturniej Polska **14.35** Ukryta prawda (1484, 1717) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023

16.50 Szpital św. Anny (55) – serial obyczaj. Polska
17.55 Detektywi (235) – serial fabularno-dokumentalny

19.00 Fakty
19.55 Uwaga! – magazyn
20.10 Doradca smaku
20.15 Na Wspólnej (4096) – serial Polska

20.55 The Floor – teleturniej
21.35 Kuchenne rewolucje: Garwolin – Pod Orłem

22.45 Święto ognia – film obyczaj. Polska 2023

Reż. Kinga Dębska, wyk. Paulina Pytlak, Joanna Drabik, Tomasz Sapryk
Anastazja jest uzależniona od komiksów, gorącej czekolady i zakochana w chłopaku z sąsiedztwa. Gdyby tylko mogła, porwałaby go na randkę albo na koniec świata. Niestety to tylko marzenia, bo od dziecka jest przykuta do wózka.

0.50 Skazana (1, 2) – serial krym. Polska 2021

2.50 Śpiąc od świateł (6) – serial krym. Polska 2018

4.00 Szpital św. Anny (10) – serial obyczaj. Polska 2025

TVN7

6.25 Szkoła **8.20** Ukryta prawda **11.25** W-11 Wydział Śledczy **12.55** Detektywi **14.55** Szpital św. Anny (29) **15.55** Sąd rodzinny **16.55** Sekrety życia **17.55** Zagadki losu **19.00** Ukryta prawda **20.00** Hotel Paradise – real tv **21.05** **** Praktykant – komedia USA 2015, reż. Nancy Meyers, wyk. Robert De Niro, Anne Hathaway **23.35** **** Niezapomniany – thriller psychologiczny USA 2017, reż. Denise Di Novi, wyk. Rosario Dawson, Katherine Heigl **1.50** Hotel Paradise **2.40** Wrota piekieł **3.25** SOS. Ekiipy w akcji **4.15** Druga strona medalu

TVP Kultura

6.30 Wydarzenie aktualne **7.05** Tamte lata, tamte dni **7.45** Podróż z historią: Zamek czy lepianka – dylematy średniowiecza **8.30** Parada oszustów (4) **9.50** XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina **14.45** Kapitan Sowa na tropie (1, 2) – serial krym. 1965 **16.05** W Krainie Urwisów **16.50** XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina **21.45** **** Navajo Joe – western W./Hiszp. 1966 **23.30** **** Rysa – dramat Polska 2008 **1.10** Profesor T. (11)

TVP Sport

6.15 Piłka nożna: Eliminacje MŚ strefy UEFA: Polska – Finlandia **8.30** Piłka nożna: MŚ do lat 20 w Chile: 1/8 finału **10.35** Kolarstwo – Freestyle i flatland BMX: ME w Eindhoven: Finał parku kobiet i mężczyzn; Finał flatlandu kobiet i mężczyzn **13.35** Odliczanie do mundialu **15.35** Piłka nożna: MŚ do lat 20 w Chile: 1/8 finału **17.45** Ring TVP Sport **18.45** **** Navajo Joe (L) Piłka nożna: Mecz towarzyski: Mecz w Chorzwowie: Polska – Nowa Zelandia **23.45** Sportowy wieczór **0.10** Mundial 2026: Legendy miejskie

TV4

7.55 Bogaty dom – biedny dom **8.55** Policjantki i policjanci (136, 137) **10.55** Na ratunek 112 **11.55** Trudne sprawy **14.55** Ktoś tu kłamie? **16.55** Policjantki i policjanci (1333) **18.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej **19.00** Policjantki i policjanci (1334) **20.00** Uroczysko (180) **20.30** Sprawiedliwi – wydział kryminalny (959) **21.30** Sprawiedliwi. Trójmiasto (76) – serial krym. Polska **22.40** **** Monster Hunter – film fantasy Niemcy/Kan./Jap./USA/Chiny/RPA 2020 **0.45** Love Island. Wyspa miłości **2.45** Interwencja

TV Trwam

12.20 Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy **13.05** Mateczniki polskości **13.30** Msza święta **14.20** Muzyczne chwile **14.35** Obrona Ciszego **15.00** Po stronie prawdy **16.10** Z wędką nad wodę... **16.35** Sól Ziemi **17.30** Odpowiedzialni za Kościół **18.15** Rozmowy niedokończone **19.30** Każdy maluch to potrafi **19.45** Modlitwa z udziałem dzieci **20.00** Informacje **20.20** Różaniec **21.00** Apel Jasnogórski **21.40** Polski punkt widzenia **22.00** Głos serca (125) **22.45** Piloci. Białe-Czerwonie z Dębina

TV Puls

6.00 Policjanci z Miami (6, 7) **8.00** Kobra – oddział specjalny (10) **9.00** Unforgettable: Zapisane w pamięci (5) **10.00** Zbuntowany anioł (123, 124) **11.55** Wspaniałe stulecie (4, 5) **13.50** Lombard. Życie pod zastaw (596, 597) **15.50** Ranczo (122, 123) – serial kom. Polska **18.00** Lombard. Życie pod zastaw (921, 922) **20.00** **** Taxi 5 – film sens. Fr. 2018 **22.05** **** Gliniarz z Beverly Hills – komedia sens. USA 1984 **0.10** **** Operacja „Comed Beef” – film akcji Fr. 1991

(L) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

PIĄTEK 10 Października

TVP1

7.00 Msza święta na Jasnej Górze **7.30** Agape blisko Ciebie **8.00** Serwis Info **8.20** Okrasa łamie przepisy **9.00** Ranczo (110) **10.00** Komisarz Alex (87) **11.00** Ojciec Mateusz (384) **12.00** Serwis Info **12.10** Agrobiznes, Agropogoda **12.40** Magazyn rolniczy **12.55** Świat świstaka – film dok. **14.00** Wichrowe wzgórze (273) – serial obyczaj.

15.00 Serwis Info – magazyn
15.15 Reporterzy – magazyn
15.35 Gra słów. Krzyżówka
16.05 Dziedzictwo (712)
17.00 Teleexpress

17.30 Jaka to melodia?
18.10 Klan (4572)
18.45 Akcyjowa 38 (723) – serial obyczaj. Hiszpania

19.30 19.30
19.55 Pytanie dnia
20.30 Zaraz wracam (22) – serial obyczaj. Polska

21.10 Komisarz Alex (297)
Na jednym z warszawskich osiedli policja odnajduje ciało zamordowanej emerytki. Szybko wychodzi na jaw, że kobieta była podglądaczką. Monika, Kozera, Gutek i Alex rozpoczynają śledztwo.

22.10 Vabank II, czyli riposta **** – komedia kryminalna Polska 1984
Reż. Juliusz Machulski, wyk. Jan Machulski, Leonard Pietraszak

0.05 Drelich (4)
0.50 Wykrywacz kłamstw

1.15 Rocky Balboa – dramat obyczaj. USA 2006

3.05 Sekielski wieczorową porą

TVP2

5.35 M jak miłość (1610) **6.20** Anna Dymna – spotkajmy się **6.55** Barwy szczęścia (3231) – serial Polska 2025 **7.30** Pytanie na śniadanie – magazyn **11.55** Jedzenie ma znaczenie **12.30** Koło fortuny – teleturniej **13.15** Miłość i nadzieja (299) – serial obyczaj. Turcja **14.05** Va banque – teleturniej **14.35** Na sygnale (759) – serial obyczaj. Polska

15.05 La Promesa – pałac tajemnic (247) – telenowela
16.00 Koło fortuny – teleturniej
16.35 Familiada – teleturniej
17.20 Miłość i nadzieja (300)

Ege przyznaje Zeynep, że wiedział, kto jest jej ojcem. Levent i Bahar chcą odebrać Huly telefon z materiałami.

18.15 Va banque – teleturniej
18.50 Jeden z dziesięciu
19.25 Barwy szczęścia (3231, 3232) – serial Polska

Justin umawia się z Patrykiem na wieczorne wyjście. Herman przejmuje fitness klub. Witek radzi Romeoowi, aby porozmawiał z Ewą. Łukasza wpada na policjanta Marcina. Musi się wytumaczyć przed Komelem.

20.45 Postaw na milion
21.45 Tak to leciało! – teleturniej
22.45 To jest grane – program muzyczny

23.15 W tajnej służbie Jej Królewskiej Mości – film sens. W. Bryt./Szwajc. 1969
Reż. Peter R. Hunt, wyk. George Lazenby, Diana Rigg, Telly Savalas

1.50 Morderstwa w Nimes – serial krym. Francja 2024

Polsat

5.25 Telezakupy TV Okazje – program reklamowy **6.00** Nowy dzień z Polsat News – magazyn **8.00** Halo tu Polsat – magazyn **11.30** Gliniarze: Ostatni sprawiedliwy/ Zawisć – serial fabularno-dokumentalny Polska, wyk. Arkadiusz Krygier, Piotr Mróz, Ewelina Ruckgaber **14.40** Dlaczego ja? (1481) – serial fabularno-dokumentalny Polska

15.50 Wydarzenia
16.10 Pogoda
16.20 Interwencja – magazyn
16.30 Na ratunek 112 (1081)
17.00 Gliniarze (1117)
18.00 Pierwsza miłość (4070)

Teresa planuje rozstanie z Markiem. Borys ma w końcu odpowiedzieć za dawne przestępstwa i nie wie, czy ktoś się za nim wstawi. Dochodzi do aresztowania w sprawie napaści na Fryderyka.

18.50 Wydarzenia
19.15 Gość „Wydarzeń”
19.55 Twoja twarz brzmi znajomo – program rozrywkowy

22.05 Krew (12) – serial Polska
Koniec sezonu. Patryk wraca ze szpitala i widzi się ze Zbigniewem, który przeprosza za swoje zachowanie. Alicja też chce porozmawiać z mężem o tym, co czuje. Kania zamyka śledztwo, gdy znalazł dowody i winnego.

23.10 Znaki – film sf USA 2002
Reż. M. Night Shyamalan, wyk. Mel Gibson, Joaquin Phoenix, Rory Culkin

1.25 Kryzys – thriller Kanada/ Belgia/USA/Niemcy 2021

TVN

5.40 Uwaga! – magazyn **5.55** Ukryta prawda – serial fabularno-dokumentalny **6.50** Kuchenne rewolucje: „Okrągłak”, Sosnowiec – reality show **7.45** Dzień Dobry TVN **11.40** Kuchenne rewolucje – reality show **13.55** The Floor – teleturniej Polska 2025 **14.35** Ukryta prawda (1485, 1718) – serial fabularno-dokumentalny Polska 2023

16.50 Szpital św. Anny (56) – serial obyczaj. Polska
17.55 Detektywi (236) – serial fabularno-dokumentalny

19.00 Fakty
19.50 Uwaga! – magazyn
20.00 Flash – film sf USA/Kanada/ Australia/Nowa Zelandia 2023

Reż. Andy Muschietti, wyk. Ezra Miller, Michael Keaton, Sasha Calle
Barry Allen, znany również jako Flash, cofa się w czasie, korzystając z supermocy, aby zmienić wydarzenia z przeszłości. Jego działania wpływają także na przyszłość. Bohater trafi do rzeczywistości, której ponownie zagraża generał Zod.

23.10 365 dni – film erotyczny Polska 2020

Reż. Barbara Białowąs, Tomasz Mandes, wyk. Anna Maria Sieklucka, Michele Morrone, Magdalena Lamparska, Bronisław Wrocławski

1.25 Kuba Wojewódzki
2.35 Kuchenne rewolucje
3.35 Szpital św. Anny (11)
4.35 Uwaga! – magazyn

TVN7

6.25 Szkoła **8.20** Ukryta prawda **11.25** W-11 Wydział Śledczy **12.55** Detektywi **14.55** Szpital św. Anny (30) **15.55** Sąd rodzinny **16.55** Sekrety życia **17.55** Zagadki losu **19.00** Ukryta prawda **20.00** **** Ojciec panny młodej – komedia USA 2022, reż. Gary Alazraki, wyk. Andy Garcia, Gloria Estefan, Adria Arjona **22.30** Ślub od pierwszego wejrzenia **23.35** **** Top Gun: Maverick – film sens. USA 2022, reż. Joseph Kosinski, wyk. Tom Cruise, Miles Teller, Jennifer Connelly **2.15** Hotel Paradise **3.10** Osadzone. Blok F

TVP Kultura

7.20 Podróż z historią: 320 metrów pod ziemią **8.00** Którędy po sztuce: Kader Attia – Kultura, inna natura poprawiona **8.25** **** Film dla kosmitów – film dla dzieci Polska 2022 **9.50** XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina **14.45** **** Johnny Guitar – western USA 1954, reż. Nicholas Ray, wyk. Joan Crawford **16.50** XIX Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina **21.50** **** Zaklinacz deszczu – dramat USA 1997 **0.15** Cena strachu

TVP Sport

8.15 Piłka nożna: MŚ do lat 20 w Chile: 1/8 finału **10.20** Polska Liga Żeglarska: Ekstraklasa i 1. Liga **10.45** Futsal: Podsum. półfinałów; Finał **14.15** Ring TVP Sport **15.15** Piłka nożna: MŚ do lat 20 w Chile: 1/8 finału **17.25** Studio **17.55** (L) Piłka nożna: Eliminacje ME do lat 21: Polska – Czarnogóra **20.40** Piłka nożna: Mecz towarzyski: Polska – Nowa Zelandia **22.45** Sportowy wieczór **23.30** Piłka nożna: Eliminacje ME do lat 21: Polska – Czarnogóra **1.40** Boks: Natasha Jonas – Lauren Price

TV4

7.55 Bogaty dom – biedny dom **8.55** Policjantki i policjanci (138, 139) **10.55** Na ratunek 112 **11.55** Trudne sprawy **14.55** Ktoś tu kłamie? **16.55** Policjantki i policjanci (1334) – serial obyczaj. Polska **18.00** Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show **19.00** Policjantki i policjanci (1335) **20.00** Gwiazdy kabaretu – program rozrywkowy **22.05** **** Jason Bourne – film sens. USA/Chiny/Hiszp. 2016 **0.40** STOP Drogówka **1.40** Hardkorowy lombard **2.40** Interwencja **2.55** Śmierć na 1000 sposobów

TV Trwam

12.20 Głos serca (125) **13.05** Pasjonat muzyki i malarstwa. Marcin Zamecki **13.30** Msza święta **14.30** Drzwi do lasu **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia **15.20** Mocni w wierze **16.10** Natura obiektywnie **16.40** Wykłady z kongresu: Katolicy a tożsamość Europy **17.00** Serial z życia Jezusa **17.30** Geopolityka **18.15** Westerplatte młodych **19.00** Msza św. w intencji Ofiar katastrofy smoleńskiej i ojczyzny **20.00** Informacje **20.20** Różaniec **21.00** Apel Jasnogórski **21.40** Polski punkt widzenia **22.00** Zawód: prymas Polski

TV Puls

6.00 Policjanci z Miami (7, 8) **8.00** Kobra – oddział specjalny (11) **9.00** Unforgettable: Zapisane w pamięci (6) **10.00** Zbuntowany anioł (125, 126) **11.55** Wspaniałe stulecie (5, 6) **13.50** Lombard. Życie pod zastaw (598, 599) **15.50** Ranczo (123, 124) **18.00** Lombard. Życie pod zastaw (922, 923) – serial obyczaj. Polska **20.00** **** Ostatni ład – thriller USA 2022 **22.00** **** Londyn w ogniu – film sens. USA/W. Bryt./Bulg. 2016 **23.55** **** Cash Out – film sens. USA 2024

(L) stacje dostępne w naziemnej telewizji cyfrowej

BITWA O TORY. CO ZYSKA PASAŻER?

Kolejarze w nerwach, ale pasażerowie się cieszą. Na polskie tory wreszcie wjechały prywatne pociągi. Weszliśmy w nową erę konkurencji dla PKP. Jechałam czeskim pociągiem RegioJet między Pragą a Ostrawą. U nas można co najwyżej dostać wafelka, a tam podają szampana!

Agnieszka Domka-Rybka

To musiało się stać. Czeskie, prywatne pociągi z przytupem wjechały na polskie tory. Taka konkurencja wcześniej czy później wymusi zmiany w naszych, państwowych kolejach, jak boleśnie doświadczyły tego České dráhy, czyli odpowiednik PKP Intercity. Podróźni czekają!

Polska ma czas do 2030 roku na uwolnienie rynku dalekobieżnych przewozów pasażerskich. Między przewoźnikami zaczyna się powoli konkurencja, która zawsze wychodzi na dobre klientom. Pasażerowie zyskają więcej połączeń i mniej zapłacą za bilety. Ponadto poprawi się przepustowość przez budowę Kolei Dużych Prędkości (rynek przewozów towarowych został uwolniony w 2000 roku).

Tak wygląda wnętrze „Standard” (odpowiednik naszej drugiej klasy) w wagonie RegioJet. W cenie biletu są m.in. kawa bez limitu, ekrany z filmami i portal rozrywkowy.

Cztery klasy w pociągu. Co nas tam czeka?

Krok milowy w tym kierunku został właśnie uczyniony. Kilka dni temu weszliśmy w nową erę konkurencji dla PKP Intercity. Podróźni zobaczyli na dworcach kolejowych nieznany im dotąd żółty skład czeskiego, prywatnego przewoźnika RegioJet.

To nowe rozdanie na polskiej kolei. Choć RegioJet kursuje na razie między Warszawą a Krakowem, to Czesi już zapowiadają, że planują uruchomienie następnych pociągów. Od grudnia nowego rozkładu PKP wejdą trasy: Warszawa-Poznań, Kraków-Warszawa-Gdynia, Warszawa-Ostrawa-Praga, War-

szawa-Ostrawa-Wiedeń. I na tym zapewne nie koniec.

Za tym wszystkim stoi czeski milioner, Radim Jančura, w 100 procentach właściciel RegioJet. Założył firmę w wieku 23 lat, będąc jeszcze na studiach.

Jak namieszał na czeskim rynku kolejowym (tam koleje uwolniono w 2011 roku), dobrze wiedzą České dráhy, gdzie bardzo zmieniły się standardy jakości i usług oferowanych klientom.

Teraz to samo może czekać nasze państwowe koleje. Wszak RegioJet to nie byle jaka konkurencja, bo mówimy o największym prywatnym przewoźniku kolejowym w Europie Środkowej oraz drugim co do wielkości operatorze autobusowym. Zatrudnia niemal 2000 pracowników, a w zeszłym roku przewiózł na drogach i kolei 13 milionów pasażerów.

RegioJet jest obecny poza Czechami na Słowacji, w Austrii, na Węgrzech, no i teraz również w Polsce.

Cytowany przez Rynek-Kolejowy.pl Jančura powiedział: „Zaczynamy naszą obecność w Polsce na trasach krajowych. Od roku 2026/27 chcemy uruchamiać aż 23 połączenia, a później zamierzamy brać udział w postępowaniach przetargowych, które będą musiały być ogłaszane również dla połączeń długodystansowych. Otwieramy w Polsce czas konkurencji w połączeniach niedotowanych i zamierzamy konkurować nie tylko ceną, ale i jakością. Nasi pasażerowie będą mieli do wyboru cztery klasy podróży, ciekawą ofertę gastronomiczną oraz np. duże przedziały dla dzieci”.

Miałam okazję poznać osobieście pana Radima, gdy bydgoska Pesa podpisywała w Pradze umowę na Elfy. Pewny siebie biznesmen, taki „z krwi i kości”. Nawet nie krył, że obsługuje najbardziej znane i rentowne trasy, do których nie trzeba dopłacać, jak państwowe koleje do pipidówek, gdzie muszą się zatrzymywać. Biznes to biznes! Choć w Czechach znają go nie tylko ze smykałki do interesów, ale też z zaangażowania w działania antykorupcyjne, m.in. w prace Fundacji Antykorupcyjnej.

Jego kontrakt z Pesą był dobre wynegocjowany.

- Obecnie w Czechach, w barwach RegioJet jeździ 13 pociągów z Bydgoszczy i produkujemy kolejne - powiedział nam Maciej Grześkowiak, dyrektor ds. projektów strategicznych i komunikacji w Pesie.

Pojechałam RegioJetem na trasie Praga - Ostrawa. Zrobiłam sobie wycieczkę między wagonami różnych klas.

Zacząłam od odpowiednika naszej drugiej klasy „Standard”. Były tam duże, wygodne siedzenia ze sporą przestrzenią między nimi. W cenie takiego biletu pasażer miał: rezerwację na miejsce, prasę, WiFi, portal rozrywkowy, ekrany z filmami, wodę mineralną, kawę bez limitu, herbatę, sok plus produkty pakowane, ale już za dodatkowe pieniądze.

„Standard” to jedna z czterech klas, które oferuje RegioJet. W najtańszej wersji, „Low - Cost” klient dostaje butelkę wody mineralnej, gazety do poczytania i korzysta z portalu rozrywkowego.

Zajrzałam także do wagonu klasy „Relaks”. Pasażerowie siedzieli w dużych, skórzanych fotelach, przed nimi były stoliki. Poza tym, że korzystali z oferty, jak w „Standardzie”, mogli zamówić wybrany (płatny) posiłek z menu, tzn. już nie tylko produkty pakowane. Znalazłam w nim m.in.: spory kawałek ciasta, dużą kanapkę z szynką i warzywami, znane czeskie piwo, 185g sałatki z fetą, 260-gramową porcję sushi.

Weszłam też do wagonu „Biznes” (nasza I klasa) z cichymi i przestronnymi przedziałami dla czterech osób. Tutaj pasażerowie siedzieli w skórzanych fotelach, każdy miał swój stolik i dostęp do gniazdka 230 V. W cenie biletu mieli wszystko to, co w tańszych klasach, a ponadto ciastko i szampana. Płatnie mogli zamówić jedzenie z menu - naliczyłam w nim 11 apetycznie wyglądających dań.

Nie podaję szczegółowych cen, bo mogły się zmienić. Jednak u nas np. bilet na trasie Warszawa - Kraków za miejsce w klasie „Low Cost” pasażer za-

płaci 49 zł, za „Standard” 59 zł, a za „Relax” - 69 zł.

Przechadzając się między wagonami, trafiam do kolorowej bawialni, w której były atrakcje dla najmłodszych pasażerów.

Po drodze od konduktora usłyszałam, że ten nie kontroluje biletów, bo skoro pasażer siedzi, to znaczy, że kupił bilet.

Następnego dnia wsiadłam do pociągu PKP IC z Warszawy do Bydgoszczy, do wagonu II klasy. Nie dali mi nawet wody mineralnej, czasami zdarzy mi się dostać wafelka.

Powrót do rzeczywistości, ale jest nadzieja.

Zapowiada się walka o portfele podróżnych

Uwolnienie rynku dało się mocno we znaki państwowym kolejom w Czechach. W pewnym momencie tamtejsze Ministerstwo Transportu chciało je nawet częściowo wstrzymać, przyznając ČD 10-letnie kontrakty na wielu liniach dalekobieżnych.

Jak to może wyglądać w Polsce?

Zapowiada się ciekawie, bo nie tylko RegioJet zamierza zrobić furorę na naszych torach. Inny czeski operator, Leo Express, planuje od marca 2026 roku uruchomić połączenia obejmujące Warszawę, Kraków i Pragę.

A to oznacza, że konkurencja na szynach nabierze na sile i może wpłynąć zarówno na ofertę, jak i jakość usług. Pasażerowie mogą spodziewać się atrakcyjniejszych ofert oraz większej konkurencji o ich portfele.

Oczywiście, na liberalizacji na pewno stracą państwowi gracze, jak PKP Intercity i przewoźnicy regionalni. Jednak pełnią one funkcję publiczną i nie kursują wyłącznie tam, gdzie się opłaca. ©

REKLAMA 0011409402

BURMISTRZ MIASTA ŻARÓW

OĞLASZA I PRZETARG

publiczny, ustny nieograniczony na sprzedaż
LOKALU MIESZKALNEGO
ŁAŻANY, UL. SPORTOWA 11A/5, POW. 26,37 m²

Numer działki	Pow. działki w m ²	Numer KW	Położenie	Przeznaczenie w mpzp	Forma oddania nieruch.	Cena wywoław.	Wysokość wadium	Godz. rozp. przetargu
293/1	171	SW1S/00036372/5	Łażany, ul. Sportowa 11A/5 Pow. lokalu 26,37 m ²	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	sprzedaż lokalu na własność wraz z udziałem w gruncie 13,51%	35.700,00 zł, w tym: 30.877 zł - lokal 4.823 zł - udział	3.570 zł	10.00

1. Przetarg odbędzie się **12 listopada 2025 r.** w siedzibie Urzędu Miejskiego w Żarowie, ul. Zamkowa 2, pokój nr 19, o godzinie podanej w tabeli.
2. Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wpłacenie wadium w pieniądzu w wysokości 10% ceny wywoławczej podanej w tabeli na **konto Urzędu Miejskiego w Żarowie przy ul. Zamkowej 2 w Żarowie, Santander Bank 97 1090 2369 0000 0001 4749 3760 najpóźniej do dnia 7 listopada 2025 r. włącznie.**
3. **Za datę wniesienia wadium uważa się datę wpływu środków pieniężnych na rachunek Urzędu Miejskiego w Żarowie.**
4. Wadium wpłacone przez uczestnika, który wygra przetarg, zaliczone zostanie na poczet ceny nabycia, pozostałym uczestnikom wadium zwraca się w terminie do 3 dni od dnia zakończenia przetargu.
5. Przetarg jest ważny bez względu na liczbę uczestników, jeżeli chociaż jeden uczestnik zaoferuje cenę o co najmniej jedno postąpienie powyżej ceny wywoławczej.
6. Cena nieruchomości sprzedawanej w drodze przetargu podlega zapłacie najpóźniej do dnia zawarcia aktu notarialnego. W razie uchylania się uczestnika, który wygrał przetarg, od zawarcia umowy notarialnej, wpłacone wadium ulega przepadkowi na rzecz organizatora przetargu.
7. Zgodnie z ustawą o podatku od towarów i usług zbywany lokal zwolniony jest z podatku VAT. Oferent, który wygra przetarg, zobowiązany będzie do poniesienia kosztów sądowych i notarialnych związanych z przeniesieniem prawa własności lokalu.
8. Ogłoszenie o przetargu umieszczone jest na stronie internetowej Urzędu: www.um.zarow.pl.
9. Dodatkowych informacji udziela Referat Nieruchomości, Gospodarki Przestrzennej i Lokalowej, tel. 74/306 73 01.
10. **Uczestnik zobowiązany jest do przedłożenia komisji przetargowej dowodu wpłaty wadium oraz dokumentu tożsamości przed otwarciem przetargu.**
11. Jeżeli uczestnik jest reprezentowany przez pełnomocnika, konieczne jest przedłożenie oryginału pełnomocnictwa upoważniającego do działania na każdym etapie postępowania przetargowego (dotyczy także małżeństw, gdy tylko jedno z małżonków jest obecne na przetargu).
12. **Wpłata wadium przez uczestnika przetargu jest równoznaczna z potwierdzeniem przez niego faktu zapoznania się z warunkami przetargu i ich akceptacją oraz treścią klauzuli informacyjnej (RODO).**
13. Nieruchomość wolna jest od wszelkich obciążeń na rzecz osób trzecich i nie jest przedmiotem zobowiązań.
14. Nabywca przejmuje nieruchomość w stanie istniejącym.
15. Niezależnie od podanych powyżej informacji oferent odpowiada za samodzielne zapoznanie się ze stanem prawnym i faktycznym lokalu.
16. Lokal składa się z 1 pokoju i kuchni (poddasze). Do lokalu przynależy piwnica o pow. 12,35 m².

Czeski milioner Radim Jančura, właściciel firmy RegioJet. Sporo namieszał na rynku kolejowym u południowych sąsiadów. Na polskim chce konkurować jakością i ceną.

Jakie witaminy można zbadać na Narodowy Fundusz Zdrowia? Te badania zrobisz za darmo

Monika Górska
monika.gorska@polskapress.pl

Gdy przychodzą jesienne chłody, warto sprawdzić poziom witamin w organizmie, ponieważ niedobory mogą osłabiać odporność. Niektóre możesz zbadać za darmo w ramach refundacji z NFZ.

Niewiele jest badań witamin, które można wykonać za darmo, szczególnie tych zleconych przez lekarza rodzinnego. Większość z nich nie jest refundowana przez NFZ w celach profilaktycznych. Oznacza to, że za badanie poziomu witamin trzeba zazwyczaj zapłacić.

Jednak w uzasadnionych przypadkach lekarz rodzinny może zlecić darmowe badanie poziomu:

- witaminy B12 - jest niezbędna dla prawidłowego funkcjonowania układu nerwowego, bierze udział w produkcji czerwonych krwinek, a jej niedobór powoduje niedokrwistość,
- kwasu foliowego (B9) - pełni podobne funkcje, co witamina B12. Jest szczególnie ważny u kobiet w ciąży, ponieważ zapobiega powstawaniu wad cewy nerwowej u płodu,
- ferrytyny - jest to białko magazynujące żelazo. Badanie poziomu ferrytyny we krwi pozwala ocenić zapasy żelaza. Służy więc ono do diagnozowania niedoborów lub nadmiaru (głównie anemii z niedoboru żelaza).

Od lekarza POZ uzyskasz także skierowanie na wykonanie podstawowych badań profilaktycznych, takich jak: morfologia, OB, stężenie glukozy

Witaminy są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania organizmu.

we krwi oraz badanie ogólne moczu.

Jak uzyskać skierowanie na badania witamin?

Aby uzyskać skierowanie na badania witamin, w większości przypadków należy udać się do lekarza rodzinnego.

Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) przeprowadzi wywiad lekarski, zapyta o objawy (takie jak zmęczenie, osłabienie, problemy z koncentracją czy wypadanie włosów) oraz oceni twój stan zdrowia.

Jeśli uzna, że istnieją ku temu medyczne przesłanki, może wystawić skierowanie, ale tylko na refundowane badanie poziomu witaminy B12, kwasu foliowego lub ferrytyny. Najczęściej dzieje się tak, gdy objawy wskazują na możliwe niedobory (np. anemia, podejrzenie chorób tarczycy).

Jeśli jednak lekarz rodzinny stwierdzi, że twoje objawy mogą być związane z chorobą wymagającą specjalistycznej opieki, najpierw wystawi ci skierowanie do odpowiedniego specjalisty, a ten, jeśli uzna to za konieczne, skieruje cię na badania witamin:

- badanie witaminy D - może być zlecone w ramach refundacji przez endokrynologa (np. przy podejrzeniu chorób tarczycy lub problemach z gospodarką hormonalną), ortopedę lub reumatologa (przy zaawansowanej osteoporozie) czy

nefrologa (przy chorobach nerek),

- badanie witaminy B12 i kwasu foliowego - badania te są refundowane w diagnostyce niedokrwistości (anemii). Skierowanie wystawia zazwyczaj hematolog lub gastroenterolog,
- badania witamin z grupy B - mogą być zlecane przez neurologa w przypadku neuropatii lub innych chorób neurologicznych.

Badania witamin, podobnie jak wiele innych testów, nie są refundowane przez NFZ w celach czysto profilaktycznych (tzn. gdy nie ma objawów chorobowych). W takim wypadku można wykonać badanie odpłatnie w laboratorium.

Dlaczego badania witamin są ważne dla zdrowia?

Badania witamin są kluczowe dla zdrowia, ponieważ witaminy pełnią w organizmie funkcje, których nie da się niczym zastąpić. Witaminy są niezbędnymi związkami organicznymi, których nasz organizm potrzebuje w małych ilościach, ale nie jest w stanie ich sam wytworzyć. Pełnią rolę regulatorów i katalizatorów, co oznacza, że są kluczowe dla prawidłowego funkcjonowania wszystkich układów w ciele. Niedobór lub nadmiar może prowadzić do poważnych problemów zdrowotnych, które często manifestują się w sposób nieoczywisty.

Główne powody, dla których warto badać poziom witamin:

- wykrywanie niedoborów - wiele objawów, takich jak chroniczne zmęczenie, osłabienie, wypadanie włosów czy problemy ze snem, często są mylone z przepracowaniem lub stresem.

Tymczasem mogą one być sygnałem niedoboru ważnych witamin, np. witaminy D czy witamin z grupy B. Badanie pozwala szybko zidentyfikować problem i podjąć odpowiednie leczenie,

- właściwa suplementacja - badanie dostarcza konkretnych informacji o twoim organizmie. Dzięki temu lekarz może dobrać odpowiednią dawkę suplementów, bez ryzyka, że będzie ona zbyt niska (co sprawi, że suplementacja będzie nieskuteczna) lub zbyt wysoka (co z kolei może ci zaszkodzić),
- unikanie nadmiaru - wiele osób suplementuje witaminy „na oko”, co może prowadzić do ich nadmiaru (hiperwitaminozy).

Jest to szczególnie niebezpieczne w przypadku witamin rozpuszczalnych w tłuszczach (A, D, E, K), których nadmiar jest magazynowany w organizmie i może mieć toksyczny wpływ na nerki, serce i inne narządy,

- wspomaganie leczenia chorób - wiele chorób ma podłoże w niedoborach witamin. Badanie pozwala na skuteczne wsparcie leczenia, np. w przypadku anemii (witamina B12), osteoporozy (witamina D) czy zaburzeń neurologicznych (witaminy z grupy B).@

REKLAMA

0011410031

BURMISTRZ MIASTA ŻARÓW

ogłasza

I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż działki gruntowej niezabudowanej, wpisanej do KW nr SW1S/00081019/3, przeznaczonej w mppz miasta Żarów pod usługi, produkcję lub produkcję energii (symbol 4U-PP-PE), położonej w Żarowie przy ul. **Tałowskiego**

1. dz. nr 988/4 pow. 4.037 m², cena wywoławcza: 375.000 zł, wadium: 37.500 zł.

Podatek VAT doliczony zostanie do ceny ustalonej w przetargu.

Wadium uczestnicy przetargu powinni wpłacić najpóźniej do dnia 7 listopada 2025 r. na konto: Gmina Żarów, ul. Zamkowa 2, 58-130 Żarów: 97 1090 2369 0000 0001 4749 3760. Datą dokonania wpłaty wadium jest data uznania rachunku bankowego Gminy.

Przetarg odbędzie się w dniu 12 listopada 2025 r. w siedzibie Urzędu Miejskiego w Żarowie, ul. Zamkowa 2, pokój nr 19, II piętro o godz. 10⁰⁰.

Pełną informację dotyczącą warunków uczestnictwa w przetargu zawiera ogłoszenie wywieszone na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Żarowie, ul. Zamkowa 2. Ogłoszenie o przetargu dostępne jest również na stronie: www.um.zarow.pl oraz w BIP.

Informacje o nieruchomości można uzyskać także w Referacie Nieruchomości, Gospodarki Przemysłowej i Lokalowej UM w Żarowie, ul. Zamkowa 2, pokój nr 21, II piętro, tel. 74 306 73 01, e-mail: w.chodorowski@um.zarow.pl.

Burmistrz Miasta Żarów zastrzega sobie prawo do odwołania przetargu z ważnych powodów.

REKLAMA

0011409415

REKLAMA

0011409403

Wójt Gminy Czarny Bór informuje, że na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Czarnym Borze wywieszono ogłoszenie w sprawie zatwierdzenia wykazu nr 31/2025 nieruchomości przeznaczonych do dzierżawy na cele rolne w drodze przetargu ustnego nieograniczonego, na okres 3 lat.

BURMISTRZ MIASTA ŻARÓW INFORMUJE

Na tablicy ogłoszeń Biura Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego w Żarowie, ul. Zamkowa 2, został wywieszony na okres 21 dni wykaz nieruchomości przeznaczonych do dzierżawy w oparciu o Zarządzenie Nr 185/2025 i 190/2025.

AUTOREKLAMA

Polecamy →

SPORTOWY24

Sport to Wy

sportowy24.pl

REKLAMA

0011244350

ZŁOMOWANIE POJAZDÓW

tel. 600 609 606

Wszystkie formalności załatwiamy na miejscu
Płatność gotówką od ręki
Wydajemy zaświadczenie o demontażu
Odbieramy własnym transportem

Stacja demontażu pojazdów | Czarkowo 16 | 64-125 Poniec

